ДЭЛХЭЙН ДАРОНТУЛАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 87 (6607) | 1954 оной апрелиин 24, суббото | Сэн 20 мүнгэн.

МАЛАЙ ТҮЛНҮҮДЫЕ ХАРУУҺАЛГАДА ОНСО АНХАРАЛ ХАНДУУЛАЯ

Хабарай сагай ерэбэшье, һүүлэй үдэрнүүлтэ һалхи шуурган боло, шииг нойто орожо, малда, ангаяа шэнэ гараһан түлнүүдтэ тэшэлтэй байдал тохёолдуулжа ба. Ушар юуб гэхэдэ, хэндэшье ажэ, манай республикын олонхи колхозууд энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр ймаг, малай дулаан байрануудыг гүйсэд хангагдаагүй байна. Үмэнэ мүнөө колхозуудай нии- малнууд ехэнхидээ бэлшээридэ гаганхай, хабарай ногоондо га- ана хүлеэнэ.

Республикын зарим МТС-үүдэй он колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд арай тарилгын хүдэлмэринүүдтэ ууруараа, малдаа анхаралаа ба- табидаг болонхой гэжэ манай ншида орожо байһан бэшэгүүд ушэлнэ. Жэшээлхэдэ, Иволгын гай «17 партсъезд» болон Мая- скин нэрэмжэтэ колхозуудта элэй хомордоһон ба харуу́һал- муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэ- нүүлэй хэдыхэн үдэрэй туршада эн арбаад толгой хони, хурьгад залһан байна. Тус колхозуудай үлэгшэнэр нүхэд Орлов, Бурду- ский гэгшэд хабарай полевой хэлмэриин эхилһэнһээ хойшо ма- нгаа фермэ, гүүртэнүүдээр яба- а болишонхой. Мүн тэрэшэлэн колхозуудые хангадаг Иволгын С тэрэнэй директор нүхэр Иль- , главна зоотехник нүхэр Дени- ко гэгшэд хабарай дулаан саг , малда аюултай саг үнгэрөө гэ- хэбэртэй һанаа амархануудһуу- байна.

Мүн иимэрхүү баримтануудХо- ин, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Заиг- ай аймагуудта үзэгдэнэ. Хориин агай олонхи колхозуудта мал ороо гарзалжа байна. Ашангын оной Молотовой, Удын сомоной линай нэрэмжэтэ, мүн «Красный утизан» колхозуудта һаяын үдэр- дтэ олон тоо толгой хурьгад гар- аа. Энэ юун дээрэһээ болооб гэ- , эдэ колхозуудта үни заяанай өө тэжээл дуу́ханхай, тиимэһээ эн эхэ хонид һү үгыдэжэ хурь- а тэжээжэ шаданагүй, гадча уу́һан муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Иэ мэтын харюусалгагүй ябадал- саашадаа эбсэжэ яашье болохо- . МТС, колхоз, совхоз бүхэнэй лбэрилэгшэд малажалда хайха- жагүйгөөр хандахаяа болихо той. Юуб гэбэл, шэнэ ноого гай эдихэ болотор үшөөл нилээд гэжэ мэдэрхэ шухала. Гадна, м колхозуудай малнууд үбэлэй үбһэ тэжээлээр дутамаг байһан рэһээ тураһан, шэнээ тамираа ин байна. Ушар тиимэһээ хаба- үедэ, һалхи шуурганай болохо- мал бүри муудажа, гарзада оро- болохо байна гээшэ.

Мүнөө колхозуудай фермэнүүдтэ ай шэнэ түлнүүдые абалга үр- жэлһөөр. Нилээд олон тугал, ыгад адуулгын үедэ, хээрэ түрэ- байна. Тэдэниие һайнаар, гээлтэ олтодо оруулангүй абахын түлөө той оролдолго гаргаха хэрэгтэй. рхэзе дүтэлһэн эхэ малнуудые энэһээ һайса мэдэжэ, илгадаг, аал һаа бэлшээридэ гаргадаггүй гаал һаа ехэ һайн байгаа. Теэд, рэ хэлэгдэһэнэй ёһоор, олон кол- уд тэжээлгүй дээрэһээ малаа шээридэ гаргаха баатай болоно. бэшье, доторойнгоо бүхы резерв- дые, арга боломжонуудые хара- , мүнөө үлэһэн үбһэ болон соло- концентрированнэ ба шэмэтэ тэ- лые тон зүбөөр, гамтайгаар ху- рилан, тураһан, түрэхэ болоһон малнуудта, шэнэ гараһан тугал ыгадта эдюулхын түлөө колхо- дай хүтэлбэрилэгшэд, бүхы мал- тэмсэхэ ёһотой болоод байна.

Малай үбэлжэлгын һүүлшын рэнүүдтэ малажалдаа гээлтэ хо- то хэхэгүйн түлөө тэмсэлдэнь колхозуудай малшадта машинно-тракторна станцинууд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд, зоогехнигүүд бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһогой. Фермэнүүд, гүүртэнүүдтэ ажаллажа байһан үнеэшэд, хонишодто, түл харуу- һалагшадта, мал адуулагшадта МТС-үүдэй мэргэжэлтэй зоотехни- ческэ заабари үгэхэ, тэдэнэй хүдэлмэрие мүн шалгажа, хинажа байха уялгатай.

Бүхы малай, тэрэ тоодс шэнэ түлэй бүрин бүтэнөөр ондо оролгые бодото ажал дээрээ ябажа байһан хүнүүд, тодорхойлон хэлэхэдэ, малшад шиидхэхэ байна бшуу. Тиимэһээ тэдэндэ үдэр бүрнин анхарал хандуулха, тэдэнэрэй дунда саг үргэлжэ ойлгуулажа, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха гээшэ тон шухала хэрэг болоно. Мүнөө үедэ колхозуудай партийна организацинууд малшадта хүдөө ажахын талаар манай партийн табижа байһан зорилгонуудые дахин дахин тайлбарилжа үгэхын, тэдэнэй мүнөөдэрэй зорилгонуудые эли тодоор, тобшо һонороор ойлгуулжа үгэхын түлөө оролдолго гаргаха ёһотой. Малаа һайнаар ондо орууллжа, түл түрсэеэ гээлтэгүйгөөр абажа, колхозуудайнгаа ажахые улам саашадань бэхижүүлхын, колхознигуудай олзо доходые ехэ болголгын тон шухала байһан тухай, мүн тэдэнэй материальна урма хэшээлые дээшэлүүлгэдэ зорюулан партии, правительствын хараалһан хэмжээ-ябуулгануудтухай малшадта хөөрэжэ үгэхэ гээшэ туйлай ехэ удхашанартай байна. Гадна, партийна организацинууд хадаа малшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэн далайсатайгаар ябуулха, мүрысөөнэй дүнгүүдые саг үргэлжэ гаргажа байха зорилготой.

Метеорологическа бюрогой мэдээсэлнүүдэй ёһоор, сагай уларилда ойрын хэдыхэн үдэрнүүдтэ ехэ хубилалта болохогүй, харин хүйтэн һалхитай, заримдаа саһа борооотойшье үдэрнүүд боложо болохо байна. Энэ мэдээсэлнүүдые хараадаа абажа, бүхы малайнгаа, илангаяа шэнэ түлнүүдэй байра байдалые, үбһэ тэжээлые шалгаха хэрэгтэй. Эдэ үдэрнүүдэ малдаа хайшан гэжэ зохихо услови байгуулхаб, хаана ямар газарнуудта бэлшээхэб, хаана уһалхаб гэхэ мэтые зүбшэхэ, тодорхойлхо шухала.

Нютагуудтахи партийна болон советскэ органууд малай түлнүүдые, тэрэшэлэн бүхы малнуудые харуу- һалгада онсо анхарал хандуулха. МТС-үүд ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда шанга эрилтэ табиха зэргэтэй. Гэхэ зуура, зарим МТС-үүдэй, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэл адляар хабарай хүдэлмэриин асуудалнуудта бүхыдөө шунгашаһан партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд бин. Жэшээлхэдэ, Заиграйн аймагай Курбын МТС-эй зонодохи партийн айкомой секретарь нүхэр Стулев, Хориин МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Дагбаев гэгшэд һүүлэй үедэ колхозуудай малажалай ямар байдалда ороод байһые бүүр түүр мэдэдэг, малажал тухай мартажархёо гэхэдэ алдуу болохогүй байна. Иимэ ябадалда эсэс табиха саг ерээ. Партийна хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо мүнөө колхозуудта гараад байһан партийн айкомуудай инструкторнууд малажалда тусгаар анхарал хандуулха, колхозуудай партийна организацинуудта бодото туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Малажалда мүнөө тон харюусалгатай үе болоод байна. Түбхын түрүүндэ, малай шэнэ түл гарзада орууланГүй, илангаяа эдэ үдэрнүүдтэ тэрэнэй хойноһоо һайнаар харуу́һалха гээшэ айхабтар шухала зорилго болоод байна.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Женевэдэхи зүблөөн тушаа

Берлинскэ зүблөөн дээрэ батаа абтаһан шиидхэбэриин ёһоор, арлагдахаа байһан гадаадын хэ- үүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ баадахаяа СССР-эй Гадаадын рэгүүдэй Министр В. М. Моло- ойрын үдэрнүүдтэ Женева оро- ль.

В. М. Молотовтой хамта СССР- Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын огшонор А. А. Громыко болон В. Кузнецов, СССР-һээ Хитадай адай Республикада һуудаг Посол П. Ф. Юдин, СССР-һээ США-да һуудаг Посол Г. Н. Зарубин, СССР-һээ Франциде һуудаг Посол С. А. Виноградов, СССР-һээ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикада һуудаг Посол С. П. Суздалев, СССР-эй МИД-эй Коллегиин гэшүүд Н. Т. Федоренко, А. А. Соболев, Л. Ф. Ильичев, тэрэшэлэн А. А. Лаврищев, К. В. Новиков болон бусад советнигүүд ба экспертнүүд Женева оролсохо байна.

СССР-эй Верховно Советэй заседанинууд

Союзай Советэй 1954 оной апрелиин 22-ой заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Апрелиин 22-то, үглөөнэй 10 часта, Кремльдэ, Кремлёвско Ехэ Ордон соо Союзай Советэй хоёрдохи заседани нээгдэбэ.

Түрүүлэгшээр — Союзай Советэй Түрүүлэгшэ депутат **А. П. Волков** һууба.

Союзай Совет Союзай Советэй Бюджетнэ комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **И. С. Сенинэй** нэмэлтэ элидхэл шагнаба.

Бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ элидхэлэй һүүлээр СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджет тухай элидхэлээр үгэ хэлэлгэн эхилбэ.

Үгэ хэлэлгэнэй болоходо депутат **Н. Т. Кальченко** (Харьковско-Ленинскэ округ, Украинска ССР), депутат **К. Т. Мазуров** (Брестскэ округ, Белорусска ССР), депутат **Е. А. Фурцева** (Куйбышевска округ, Москва город), депутат **Г. Д. Джавахишвили** (Батумска округ, Грузинска ССР), депутат **И. Ф. Синицын** (Сталинградска городской округ, РСФСР), депутат **У. Ю. Юсупов** (Фархадска округ, Узбекскэ ССР), депутат **Д. Г. Смирнов** (Горьковско-Ленинскэ округ, РСФСР), депутат **И. К. Замчевский** (Невскэ округ, Ленинград город), депутат **Е. Б. Тайбеков** (Зайса́ноха округ, Казахска ССР) гэгшэд үгэ хэлээ.

Энээгээр Союзай Советэй хоёрдохи заседани дүүрэбэ.

Союзай Советтэ

Уржадэр апрелиин 22-то, Москвада, Кремлёвско Ехэ Ордон соо СССР-эй дүрбэдэхи зарлалай Верховно Советэй нэгэдэхи сесси хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Үглөөнэй арбан часта Союзай Советэй хоёрдохи заседани нээгдээ.

Правительственна ложонуудта нүхэд **Г. М. Маленков, В. М. Молотов, Н. С. Хрущев, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, М. З. Сабуров, М. Г. Первухин, А. И. Кириченко, М. А. Суслов, Н. Н. Шаталин** һуубад.

Партиг ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдые депутадууд ба айлшад хүл дээрээ бодожо удаанаар альга ташан амаршалба.

Түрүүлэгшын столой саана — Союзай Советэй Түрүүлэгшэ депутат **А. П. Волков**, Түрүүлэгшын Орлогшонор — депутадууд **Н. Т. Кальченко, А. А. Лебедев, В. П. Мжаванадзе, З. С. Омарова** һуубад.

Түрүүлэгшэ — депутат **А. П. Волков** хадаа нэмэлтэ элидхэл хэхынь тулада Бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат **И. С. Сенинд**э үгэ үгэбэ. СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджедые Бюджетнэ комиссиин орууллһан хубилалтануудтайгаар баталха гэжэ тэрэ дурадхаа.

Удаань Союзай Совет хадаа СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджедэй проектые зүбшэн хэлсэжэ оробо.

Депутат **Н. Т. Кальченко** (Украинска ССР) үгэ хэлэбэ. Гүрэнэй бюджет хадаа бүхы республикануудай интересүүдтэ зохилдохо зуураа, советскэ хүнүүдэй эб найрамдалые хүсэн эрмэлзэдэг байһые эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Өөрынгөө материальна ба духовно бүхы хүсэнүүдэй үзэгдээгүй ехээр һалбаран бадаржа байһан үедэ Советскэ Украина хадаа Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй гайхамшагта ойе угтажа байна. Украинын промышленность 1913 онойхидо орходоо хэдэн олон дахин ехэ продукци мүнөө бүтээн гаргана. Нүүрһэ, түмэрэй руда малтан абалга, булад, шэрэм хайлуулга, прокат бүтээн гаргалга ба электроэнерги үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр нэмээ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Баруун областнуудые социалистическээр шэнэдхэн байгуулха талаар ехэ юумэ хэгдээ. Украинска арадай культурые хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтануудтуйлагдаа.

Арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо, худалдаа наймаа һайжаруулха асуудалнууд тухай депутат дэлгэрэнгыгээр хэлэхэ зуураа, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо талаар республикын үмэнэ табигдажа байһан зорилгонууд тухай мүн лэ хэлэһэн байна.

Республикын сахарна заводуудые уһаар хангалга һайжаруулгада зохихо анхарал табидаггүй байһан СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые депутат Кальченко шүүмжэлээ.

Арадай ажахын түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө Белорусска ССР-эй ажалшадай ямараар тэмсэжэ байһан тухай депутат **К. Т. Мазуров** хөөрэбэ. 1953 ондо продукци үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө республикын промышленность 103,2 процент дүүргээ. Үйлэдбэриин хэмжээн 1952 онойхитой сасуулбал 15,6 процентээр ургажа, энэ жэлэй эсэстэ табадахи табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан даалгабаринуудые гол түлэб дүүргэжэ шадахаар хэмжээндэ хүрэһэн байна. Даалгабаряар хараалагдаһанда орходоо бүри түргэнөөр арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ хүгжөөгдэжэ байна.

Гэхэ зуура, Белоруссиин нилээд олон предприятинууд үйлэдбэриингөө түсэбүүдые дүүргээгүй, жэгдэ бэшээр хүдэлмэрилдэг байна. Олон предприятинуудта ашаггүй гаргашанууд хэгдэнэ.

Республикын хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай хэлэхэ зуураа, торф малтан абалгые механизацилгада ба известковэ үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилгэдэ хамаатай асуудалнуудые СССР-эй Госпланай ба СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын удаанаар шиидхэжэ байһан тухай депутат тэмдэглээ.

1954 оной Гүрэнэй бюджедые баталха тухай дурадхалые нүхэр Мазуров дэмжэһэн байна.

Депутат **Е. А. Фурцевада** (Москва) үгэ үгтэнэ. Табадахи табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, хүдөө ажахые эрид ехээр талаар парти ба правительствын хараалһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө столицын ажалшад бүхы советскэ арад шэнгээр оролдосотойгоор тэмсэжэ байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Москвагай предприятинууд 1953 онойнгоо гүрэнэй түсэбые декабриин 16-да дүүргээд, хэдэн зуун миллион түхэригэй продукци даалгабариһаа гадуур бүтээн гаргаһан байна. Арадай хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилхэ талаар горьтой амжалтануудтуйлагдаа.

Промышленна үйлэдбэриин резервнүүдые ашаглаха тухай асуудалда депутат Фурцева үгэ хэлэхэдээ ехэ анхарал хандуулаа. Столицын предприятинуудай ямар ехэ арга боломжотой байһан тухай иимэ баримтаһаа мэдэжэ болохо байна. Ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө үүдхэһэн Москвагай ороидоол 13 заводууд ба фабрикануудөөһэдынгөө уялгануудые дүүргэнэй эсэстэ 1954 ондо 150 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгэхэ, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг предприятинууд 700 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгэхэ байна.

Предприятинуудые һайнаар хүтэлбэрилхын орондо олон тоото директивэнүүдые, заабаринуудые эльгэдэг ба элдэб янзын олон тоосоонуудые эльгээхые эридэг байһан Машина бүтээлгын министерство, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерство тушаа депутат Фурцева хэдэ хэдэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэһэн байна.

Депутат **Г. Д. Джавахишвили** (Грузинска ССР) Советскэ Союзай бүхы арадуудай интересүүдтэ зохилдон таараха, 1954 оной Гүрэнэй бюджедэй проектые баталха тухай депутадуудай орууллһан дурадхалнуудые дэмжэһэн байна.

Ажахын ба культурна байгуулалтада Грузиин ажалшадай туйлаһан амжалтануудтухай оратор хөөрэхэ зуураа, республикын промышленностиин зарим һалбаринуудай хүдэлмэридэ ба хүдөө ажахые хүргжөөлгэдэ бии байһан дутуунууд тухай хэлэһэн байна.

Депутат **И. Ф. Синицын** (Сталинград) үгэ хэлэбэ. Дайнай хойто тээхи тиимэ ехэ бэшэ үе соо герой-город хүсэтэ индусгриальна центр дахин болобо. Һэргээгдэһэн ба шэнээр баригдаһан предприятинуудай 1953 ондо бүтээн гаргаһан валовой продукци дайнай урда тээхи 1940 оной хэмжээе 75 процентээр үлүүлһэн байна. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 150 мянган квадратна метр талмайтай гэр байра, 5 һургуули, хүүгэдэй, эмхи зургаануудай 12 байшан баригдаһан байна.

СССР-эй Барилгын министерствые ба РСФСР-эй Гражданска — байрын барилгын министерствые, город дотор хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһан барилгын организацинуудые депутат шүүмжэлһэн байна.

Советскэ засагай үедэ Узбекистан хадаа һалбаран бадарһан индустриально-колхозно республика болоо гэжэ депутат **У. Ю. Юсупов** (Узбекскэ ССР) хэлэбэ. Дайнай урда тээхи 1940 онтой сасуулбал, промышленностиин валовой продукци 2,5 үлүүтэй дахин ехэ болоо. Республикын бүхы промышленна продукциин хахад шахуунь мүнөө хүндэ промышленностьда хүртэнэ. Узбекистанай предприятинууд металл отолдог станогуудые, үргэлгын кранууде, компрессорнүүдые, экскаваторнуудые, тракторна культиваторнуудые, сеялкэнүүдые, хлопок хуряадаг машинануудые, текстильнэ түхеэрэлгэнүүдые болон бусадые бүтээн гаргадаг юм. Фабрикануудтань ехэ хэмжээнэй бүд, хубсаһан, гутал ба арадай хэрэглэлэй бусад товарнууд үйлэдбэрилэгдэдэг юм.

Республика дотор хлопок тарилга хүгжөөхэ асуудалнууд тушаа депутат Юсупов дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

1954 оной Гүрэнэй бюджедые баталха тухай дурадхалые гэрэ мүн лэ дэмжээ.

Городой предприятинуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын ба продукциин шанарые һайжаруулхын гүлөө социалистическэ мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэн тухай депутат **И. К. Замчевский** (Ленинград) үгэ хэлэхэдээ хөөрэбэ. Ленинградай ажалшад имагтал үйлэдбэриин резервнүүдые хүсэдөөр хэрэглэһэнэй ашаар мүнөөхил талмай дээрээ продукци үйлэдбэрилэн гаргалгые ехэ болгоно.

Ленинградай промышленность 1954 оной нэгэдэхи кварталай гүрэнэй түсэбые 104 процент дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулбал үйлэдбэрилгын хэмжээн 17 процентээр ургаба. Гэхэ зуура, хэрбээ предприятинуудта ажалай эмхидхэлэй дутуунуудые усадхаад, заводууд болон фабрикануудые жэгдэ һайнаар хүдэлгөөд байбал промышленностиин хүдэлмэриин показательнууд бүри һайн байжа шадаха һэн гэжэ нүхэр Замчевский хэлээ.

Шанар муутай продукци гаргаһанай гүлөө һүүлэй үедэ Ленинградай хэдэ хэдэн заводууд тон зүбөөр шүүмжэлэгдэһэн юм гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Ленинградска предприятинуудай маркын машинануудболон арадай хэрэглэлэй товарнуудай һайн шанартай байһанай хүсэд найдабари боложо үгэхын гүлөө городой ажалшад тэмсэнэ.

Депутадууд **Д. Г. Смирнов** (Горьковско область), **Е. Б. Тайбеков** (Казахска ССР) заседани дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

Национальностьнуудай Советэй 1954 оной апрелиин 22-ой заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Апрелиин 22-то, удэрэй 4 часта, Кремльдэ, Кремлёвско Ехэ Ордон соо, Национальностьнуудай Советэй гурбадахи заседани нээгдэбэ.

Түрүүлэгшээр — Национальностьнуудай Советэй Түрүүлэгшэ депутат **В. Т. Лацис** һууба.

Заседани дээрэ СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджет тухай элидхэлээр үгэ хэлэлгэн боложо үргэлжэлөө.

Үгэ хэлэлгэнэй болоходо иимэ хүнүүд үгэ хэлээ: депутат **Н. Додхудоев** (Кокташска округ, Таджикска ССР); депутат **К. Г. Пысин** (Горно-Алтайска округ. РСФСР); депутат **М. З. Азизов** (Ново-Шешминскэ округ, Татарска АССР); депутат **Б. Овезов** (Красноводско округ, Туркменскэ ССР); депутат **Б. П. Бещев** (Челябинска округ, РСФСР); депутат **Ю. И. Палецкис** (Ионишкска округ, Литовско ССР); депутат **С.Г. Я. Рагимов** (Геокчайска округ, Азербайджанска ССР); депутат **М. Г. Бараташвили** (Хашурска округ. Грузинска ССР); депутат **А. А. Мюрисеп** (Раквереска округ, Эстонско ССР); депутат **М. Д. Ковригина** (Интинскэ округ, Коми АССР); депутат **В. Ф. Купревич** (Горецкэ округ, Белорусска ССР).

Энээгээр Национальностьнуудай Советэй гурбадахи заседани дүүрэбэ.

Национальностьнуудай Советтэ

Үдэрэй 4 часта, Кремлёвско Ехэ Ордон соо Национальностьнуудай Советэй гурбадахи заседани нээгдэбэ. Нүхэд Н. А. Булганинай, **А. И. Микоянай, Н. М. Шверникэй, П. Н. Поспеловэй** правительственна ложонуудта ерэжэ һуухадань тэндэ байгшад үни удаан альга ташалгаар угтаба.

Түрүүлэгшын һуурида — Национальностьнуудай Советэй Түрүүлэгшэ **В. Т. Лацис**, Түрүүлэгшын Орлогшонор—депутадууд **Н. Е. Авхимович, М. М. Султанова, П. Г. Тычина, П. Т. Комаров** гэгшэд ерэжэ һууба.

Сесси СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджет тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгээ үргэлжүүлбэ.

Депутат **Н. Додхудоевта** (Таджикска ССР) үгэ үгтэбэ.

—Гүрэнэй бюджедэй проект соо,— гэжэ тэрэ мэдүүлнэ, — арадуудай хоорондохи хани барисаае хэлээриг- шэгүйгөөр бэхижүүлгын, Советскэ Социалистическэ Республикын арадай ажахые болон культурые саашадань дэожүүлгын политика бологшо манай партийн ленинско-сталинска национальна политика эли тодоор харагдана. Таджикска республикада гэжэ бюджедээр хараалагдаһан һомололго хадаа хүдөө ажахыда капиталовложение эрид ехээр дээшэлүүлхэ ба республиканска промышленностие үргэдхэхэ ябадал хангана.

Таджикистанай хүдөө ажахын ажалшад үнгэрэгшэ жэлдэ хлопогой үндэр ургаса абаа, ороо́но таряа, улһа, малажалай продуктнуудые тушааха түсэбөө болзорһоо урид дүүргээ гэжэ депутат Н. Додхудоев саашань хэлэнэ. Мүнөө колхознигууд ба МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө мүрысөөе дэлгэрүүлээ.

Депутат Додхудоев уула хада болоһон газарнуудта хүдэлгэхын тулада тракторнуудые, прицепной болон навесной машинануудые олоор үйлэдбэрилхэ тухай асуудалые СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ба Машина бүтээлгын министерствын урда табиба.

Депутат **К. Г. Пысин** хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай парти болон правительствын шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө Алтайска хизаарай ажалшадай ямараар тэмсэжэ байһан тухай хөөрэбэ. Хизаарай колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд шэнэ ба боро газарнуудые элдүүрилэн ашаглаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Правительство болбол ехэхэн хэмжээлэй тракторнуудые, хүдөө ажахын бусад машинануудые энэ хизаарта үгөө. Ороной элдэб областнуудһаа 16 мянга гаран механизаторнууд Алтайда ерэнхэй.

Хизаарта шухала хэрэгсэлнүүдые хангаха талаар практическа асуудалнуудые зарим министерство удаанаар шиидхэнэ гэжэ оратор тэмдэглэнэ. Нефтяной промышленностиин министерство шэнэ нефтебазануудые эмхидхэхэ хүдэлмэреэ саг соонь дүүргээгүй. СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство манай хизаарта хирпиисэ, хушалта, үйлэдбэрилгые, барилгын шулуу малтан абалгые үргэдхэхэ тухай правительствын тогтоолые удаанаар дүүргэлтэ болгоно.

Бүхы советскэ арад шэнги мүн Татариин ажалшад, — гэжэ депутат **М. З. Азизов** хэлэнэ,—коммунистическэ общество байгуулха талаар парти болон правительствын табиһан зорилгонуудые дүүргэхын түлөө амжалтатайгаар тэмсэнэ. Гүрэнэй ба кооперативна промышленность 1953 оной түсэбые ба энэ жэлэй түрүүшын кварталай программые үлүүлэн дүүргэһэн байна. Республикын нефтяной промышленность амжалтатайгаар хүргжөөгдэнэ. Колхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ 1952 онойхидо орходоо 3 миллион пүүдээр үлүү ехэ ороо́но таряа гүрэндөө тушаагаа.

Олохон колхозууд ашаа тээхэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр, парниковорамануудаар, малажалай байрануудые бариха ой модоной хэрэгсэлнүүдээр ехэ дутамаг байна, гэбэшье, РСФСР-эй Нютагай болон түлишын промышленностиин министерство республикын территори дээрэ леспромхоз эмхидхэхэ ба ой модо үйлэдбэрилхэ комбинат бариха ябадал хойшо татана гэжэ депутат Азизов тэмдэглэбэ. СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй эд товарай промышленностиин министерство мүнөө шухала хэрэгтэй болоод байһан пенькозаводуудые Татарида байгуулха ябадал удааруулна.

Советскэ Туркменистанай туйлаһан амжалтануудтухай депутат **Б. Овезов** хөөрэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ республикын бүхы промышленностиин бүтээн гаргаһан продукциин хэмжээн дайнай урда тээхи 1940 оной хэмжээндэ орходоо 90 процентээр ехэ болоһон байна. Хэдэн промышленна предприятинууд баригдажа, ашаглалгада орууллагдаа, шэнэ тосхонууд болон городууд бии болоо. 1954—1955 онуудта хэдэн арбаад томо томо предприятинууд, олон тоото байрын гэрнүүд ба хэдэн культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудбаригдаха байна.

Дэлхэйн нэгэшье капиталистическэ орон, — гэжэ оратор хэлэнэ, —Туркменистанайхи шэнги тиимэ ехэ түргөөр наукын, культурын, искусствын хүргжэн һалбарһан ябадалые мэдээгүй байгаа. Үүгэдэниитын долоон жэлэй һуралсал амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Республикын столицада — Ашхабадта, областной центрнүүдтэ ба Туркменскэ нефтянигуудай городто — Небит-Дагта уялгата арбан жэлэй һуралсал бии болгогдонхой. 6 вузуудта, 32 тусхай дунда һургуулинуудта 11 мянга гаран студентнүүд һуралсана. Наукануудай академи нээгдэнхэй. Республика соо 70 газетэнүүд, журналнууд хэблэгдэнэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд — театрнууд, киногеатрнууд, клубууд, библиотекэнүүд, уншалгын байшангууд хүдэлмэрилнэ. Депутат Овезов Гүрэнэй бюджедые баталха тухай дурадхалые дэмжэбэ.

Зам харилсаанай министр депутат **Б. П. Бещев** табадахи табанжэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые дүүргэ-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

СССР-эй Верховно Советэй заседанинууд

Национальностьнуудай Советдэ

(Үргэлжэлэл)

хын түлөө түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй ямараар тэмсэжэ байһан тухай хэлэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ ашаа шэрэлгын үнэ сэн 1950 онойхидо орходоо 4,3 процентээр бага болгогдоо. Бүхы харгынууд ашаа тэзхэ гүрэнэй түсэбыс дүүргэгдэн байна. Ашаа тушаан абахын тулада һүүлэй хахад жэлэй турша соо 627 станцинууд нэмэжэ эмхидхэгдээ, яаралтай түргөөр ябаха хэдэн арбаад товарна поезднууд бии болгогдонхой.

Депутат Бещев транспортын хүдэлмэридэ бии байгаа еэхэн дутагдалнуудые тэмдэглэбэ. Түмэр харгынууд бүхы түрэлэй ашаануудые зөөхэ түсэбөө үшөө дүүргэжэ шаданагүй. 1953 ондо вагонуудай эрьесые түргэдхэхэ талаар үгтэһэн даалгабари дүүргэгдээгүй, поезднуудай ябаса удаанаар түргэдхэгдэнэ. Зам харилсаанай министерство, — гэжэ тэрэ хэлэнэ, — депутадуудай хэлэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудһаа шухала тобшололнуудые хэжэ, түмэр замай транспортын хүдэлмэрине һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха байна.

—Советскэ хүнүүд өөрынгөө правительствые ба тэрэнэй дотоодыншье, мүн тэрэшэлэн гадаадыншье политикын талаар ябуулжа байгаа бүхы хэмжээ-ябуулганууднь нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэнэ гэжэ депутат **Ю. И. Палецкис** (Литовско ССР) хэлэнэ. — Энээнэй эли тодо гэршэ баримтань юуб гэхэдэ, СССР-эй Верховно Советтэ һунгаһан һунгалта болоно. Энэ һунгалтын үедэ парти болон правительствоя тойрон советскэ хүнүүдэй бата нигта жагсаалтай байһые гэршэлһэн агууехэ нэгэдэл дахин шэнээр харагдаһан байна.

Литвада буржуазин эзэрхэн толгойлжо байһан үедэ гэжэ оратор үргэлжэлүүлнэ, 1936 ондо сеймдэ һунгаха һунгалтын болоходо бодото дээрээ һунгашадай 25—30 процентнь хабаадалсаһан ушарые һайса мэдэнэбди. Энэ сеймдэ нэгэншье хүдэлмэришэн, нэгэншье ажалша таряашан, нэгэншье ажалша интеллигенци байгаагүй һэн. Энэ ушарые СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтада Литвын һунгагшадайнь 99,95 процент хабаадалсажа, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө бултадаа шахуу голосовалһан мүнөөнэй байдалтай сасуулжа харабал тон еэхэ илгаатай байна. Литовско арадай иимэ бата нэгэдэл имагтал советскэ арадуудай ахадүүгэй бүлэ соо туйлагдажа шадагдаһан байна.

Депутат Палецкис советскэ Литвагай ажалшадай туйлаһан амжалтануудтухай, тэдэнэй ажана байдалай ба культурын ургалта тухай хөөрэбэ. Энэ оной мартын эхеэр Москвада үнгэргэгдэнэн Литовско литература болон искусствын декада хадаа, — гэжэ оратор хэлэнэ, — литовско арадай туйлалтануудай толотомо гэршэ болоно. Энэ декада литовско арадай культурын асари еэхэ һайндэр, советскэ арадуудай хани барисаанай шэнэ туйлалта болоо.

Трибуна дээрэ депутат **С. Г. Я. Рагимов** (Азербайджанска ССР) гарана. СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй нинтэ хэмжээн соо, — гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ, — союзна болон автономно республикануудай бюджедүүд нилээд еэхэн һуури эзэлнэ. Азербайджанска ССР-эй 1954 оной бюджет хадаа хүдөө ажахые, промышленна үйлэдбэрине саашадань хүргжөөхэ, республикын хүн зонние социальна болон культурна талаарнь хангалгые һайжаруулха, капитальна хүдэлмэринүүдые хэхэ еэхэн программые бэелүүлхэ ябадал хангаха байна. Азербайджанска ССР-эй гансахан союзно-республиканска болон республиканска министерство ба организацинуудай талаар капиталовложени энэ жэлдэ 1953 ондо гаргашалагдаһанда орходоо 43,8 процентээр еэхэ болохо байна.

Депутат Рагимов СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджедые Бюджетнэ комиссиин оруулһан заһабаринуудтайгаар баталха тухай дурадхалтай һаналаа нэгэдүүлнэ.

Национальностьнуудай Советэй заседани дээрэ депутадууд **М. Г. Бараташвили** (Грузинска ССР), **А. А. Мюрисеп** (Эстонско ССР), СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министр **М. Д. Коврилина**, **В. Ф. Купревич** (Белорусска ССР) гэгшэд мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджет тухай

Национальностьнуудай Советэй Бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат А. М. Сафроновой нэмэлтэ элидхэл

Нүхэд депутадууд! Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет болбол 1954 оной Гүрэнэй бюджедые советскэ арадай политическэ ба ажалай эдэбхи хэшээлэй хүсэ еэхэтэ шэнэ дэбжэлтын оршон байдалда мүнөө хаража үзэжэ байна.

Манай Эхэ ороной урагшаа, коммунизм байгуулгын замаар хэлбэришэгүйгөөр дабшалгада зорюулагдаһан Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын политикые бодотоор бэелүүлхын түлөө манай ороной ажалшад угаа эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна.

Танай үзэмжэдэ ба баталамжада Правительствын табиһан Гүрэнэй бюджет Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, манай Эхэ ороной аюулгүй байдалые сахиха, СССР-эй арадай ажахын хүсэ еэхэтэй шэнэ дэбжэлтэ туйлаха ба советскэ арадай ажана байдалые таһалгаряагүйгөөр дээшэлүүлхэ хэрэгые бүхы шухала мүнгэ зөөреэр хангаха байна.

СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджет доходуудай талаар 571,8 миллиард түхэриг, гаргашын талаар 562,7 миллиард түхэриг нинтэ хэмжэтэй, тиихэдэ доходынь гаргашаһаа 9,1 миллиард түхэриг үлүү еэ байха болоно.

СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй доходуудай эгээл еэзэр орохо орошонь таһалгаряагүйгөөр хүргжэжэ байгаа социалистическэ промышленность мүн болоно. Энэ жэлдэ промышленностьһаа, хүдөө ажахыһаа ба арадай ажахын бусад һалбаринуудһаа бюджедтэ 497 миллиард түхэригэй орошо орохо гэхэ гү, али энэ хадаа бүхы доходуудай 86,9 процент болохо байна. Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ тэрэ 36,6 миллиард түхэригөөр еэ болоһон байна. Гүрэнэй предприятинуудай ба ажахын организацинуудай ашаг олзоһоо орохо орошые еэ болгожо, доходуудые нилээд еэзэр дээшэлүүлхэ ябадал хараалагдаба. Энэ хадаа үйлэдбэриин үргэдэһые ба финансова ажахын бэхижэһые гэршэлнэ.

Социалистическэ ажахын доходуудай таһалгаряагүйгөөр ургажа байха зуура, бюджедтэ хүн зонһоо орохо орошонууд жэлһээ жэлдэ бага болгогдоно. 1954 ондо хүн зоной түлэхэ налогууд бюджедэй доходуудай нинтэ хэмжээнэй имагтал 8 процентнь болохо байна. Хүн зоной түлэхэ түлэбэринүүдэй саг үргэлжэ хороогдожо байһан ушар арад зоной ажана байдалые һайжаруулха тухай Партиин ба Правительствын хододоо анхаржа байһые тодоруулан харуулна.

Арадай ажахые финансировалха гаргашанууд 216,3 миллиард түхэриг болоно, тиихэдэ тэдэ ажахынуудай өөһэдынь мүнгэ зөөритэй хамта 326,7 миллиард түхэриг болоно гэхэ гү, али 1953 оной үридшалан абтаһан дүнгүүдһээ 19,8 процент еэ болобо. Хүндэ промышленностиин гол шухала һалбаринуудай капиталовложени 90 миллиард үлүүтэй түхэриг байха гэжэ бюджет дотор хараалагдаба.

Бюджедһээ ба мүн ажахын өөрын ресурснуудһаа абтажа, хүдөө ажахые хүргжөөлгэдэ зорюулагдаха гүрэнэй гаргашанууд 74,4 миллиард түхэриг болоно. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэй гаргашануудһаа 22,1 миллиард түхэриг үлүү еэ байна. Шэнэ ба боро газарнуудые энэ жэлдэ элдүүрилэн ашаглаха хүдэлмэриин тогтоогдоһон түйлай еэ программые бэелүүлхэ хэрэг бүхы шухала мүнгэн зөөреэр хангагдаха байна.

Эдеэ хоолой товарнуудай болон үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудай промышленностиин капиталовложени улам еэ болохо байна. Энэ хэрэгтэ 14 миллиард түхэриг зорюулагдана. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 2 дахин шахуу еэ байна.

Социально-культурна хэмжээябуулганууднда 141,3 миллиард түхэриг хараалагдаба. 1954 онойхиһоо энэ 10 процент шахуу еэ болгогдобо.

Тиимэ болохолоороо ажахын ба культурна байгуулгада ССР Союзай 1954 оной Гүрэнэй бюджедээр 357,6 миллиард түхэриг гэхэ гү, али бүхы мүнгэ зөөрнин 63,5 процент зорюулагдана.

СССР-эй Обороныи министерствын сметын ёһоор 100,3 миллиард түхэриг һомолхо гэжэ тодорхойлогдобо. Оборонодо зорюулагдаһан гаргашануудай удельнэ хэмжээн бюджет дотор доошолуулагдажа. 1954 ондо 17,8 процент болобо. Энэ хадаа Советскэ Союзай Правительствын эрид шууд бэелүүлжэ байгаа Советскэ гүрэнэй эб | найрамдалда дуратай хэлбэришэгүй политикые гэршэлэн харуулна.

Гүрэнэй хүтэлбэрилгын органуудай гаргашанууд мүн лэ бага болгогдобо.

1954 ондо союзна республикануудай бюджедүүд 119,5 миллиард түхэриг хэмжээтэйгээр тодорхойлогдобо, тиихэлэ үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 13 процент еэ болгогдобо. Союзна республикануудай бюджедүүдэй ургалта ажахын ба культурна талаараа Советскэ Союзай республикануудай саашадаа дэбжэхэ тухайдань Парти ба Правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгые гэршэлэн харуулна.

1953 ондо союзна республиканууд арадайнгаа ажахые болон социалистическэ культураяа хүргжөөлгэдэ шэнэ еэ амжалтануудые туйлаа. Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай ба илагдашагүйнь үндэһэ һуури болохо—арадуудай хани барисаан манай орон дотор улам бэхижээ. Союзна республикануудай ажахын ба культурын хүргжэлтэдэхи туйлалтанууд, арадуудай хани барисаанай бэхижэлгэ—Советскэ Союзай арадуудые ахадүүгэй нэгэн бүлэ болгожо нигтаар жагсааһан Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн национальна политикын аша үрэ мүн.

Нүхэд депутадууд! Бюджетнэ комисси хадаа СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджедые доходуудай ба гаргашануудай талаар хаража үзөөд, арадай-ажахын түсэбтэй, социалистическэ промышленностиие саашадань хүргжөөхэ тухай Партиин болон Правительствын директивэнүүдтэй зохилдуулагдан, бюджет зүбөөр табигдаа гэжэ тоолоно. Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлнүүдээр баталан абтаһан, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй сентябрьска ба февральско-мартовска Пленумуудэй тогтоолнуудай ёһоор зохёогдоһон хэмжээябуулганууднда гаргашалагдаха гаргашанууд бюджет дотор бүримүһэн хараалагданхай. Нинтын хэрэглэлэй эд товарнуудай гүрэнэй розничо сэнгүүдэй дайнай хойто тээхи жэлнүүдэй туршада 7-дохёо шэнээр химдаруулагдаһан ушар мүн лэ хараада абтанхай. Энэ хадаа 20 миллиард түхэригэй ашагта хүн зонние хүртөөһэн байна.

Доходуудай ба гаргашануудай талаар Гүрэнэй бюджедэй материалнуудые шалгажа үзэһэнэй, хараа бодомжонуудые тодорхойлһоной һүүлээр Бюджетнэ комисси хадаа бюджедтэ зарим тэды заһабаринуудые оруулха тухай дурадхалнуудые танай үзэмжэдэ оруулна. Доходуудые 759,5 миллион түхэригөөр, тэрэ тоодо: эрьесын налогые 57 миллион түхэриг, ашаг олзоһоо орохо доходые 190,5 миллион түхэриг, налогһоо бэшэ элдэб орошо доходуудые 12 миллион түхэриг, гүрэнэй урьһаламжаһаа нөөсэлгын кассануудай олодог доходые 500 миллион түхэриг еэ болгохо гэжэ дурадхагдана. Гүрэнэй урьһаламжын талаар оруулагдаһан заһабари юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, нөөсэлгын кассануудта хүн зон мүнгэ зөөреэ улам еэзэр хадагалдаг боложо байна, энэ хадаа манай ороной арад зоной ажабайдалай таһалгаряагүйгөөр һайжаржа байһые гэршэлэн харуулна.

Энээнһээ урда тээхи СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын хөёр боложо хубаарһантай, тэдэнэй доходуудай ба гаргашануудай балансын тодорхойлогдоһонтой дашарамдуулан, Бэлэдхэлэй министерствые финансировалгые 36,7 миллион түхэригөөр бага болгоод, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэ мүнгэ зөөри һомололгые иимэ хэмжээгээр еэ болгохо гэһэн дурадхал оруулагдана, гадна союзна республикануудай бюджедүүдэй һомололгые 108 миллион түхэригөөр, тэрэ тоодо: арадай һуралсалай ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ зорюулагдаха мүнгэ зөөрние Узбекскэ ССР-тэ 8 миллион түхэригөөр, Азербайджанска ССР-тэ 7 миллион түхэригөөр, Молдавска ССР-тэ 10 миллион түхэригөөр, Киргизскэ ССР-тэ 4 миллион түхэригөөр, Таджикска ССР-тэ 9 миллион түхэригөөр, Армянска ССР-тэ 3 миллион түхэригөөр; элүүрые хамгаалгада зорюулагдаха мүнгэ зөөрние Узбекскэ ССР-тэ 13 миллион түхэригөөр, Азербайджанска ССР-тэ 3 миллион түхэригөөр; нютагай Советүүдэй гэр байрануудые капитальна заһабарилгада гаргашалагдаха мүнгэ зөөрние Белорусска ССР-тэ 15 миллион түхэригөөр, Узбекскэ ССР-тэ 20 миллион түхэригөөр, Таджикска ССР-тэ 3 миллион түхэригөөр, Армянска ССР-тэ 1 миллион түхэригөөр; мүн тэрэшэлэн харгы замуудые заһабарилгада гаргашалагдаха мүнгэ зөөрние Казахска ССР-тэ 12 миллион түхэригөөр еэ болгохо гэжэ дурадхагдана.

Бюджетнэ комиссиин заһабаринуудые хараадаа абалсан, СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджедые доходуудай талаар 572.542,3 миллион түхэриг, гаргашануудай талаар 562.801,9 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр, тиихэдэ доходуудынь гаргашануудһаа 9.740,4 миллион түхэриг бага байхаар баталхые дурадхагдана.

Нүхэд депутадууд! Арадай ажахын түсэбые, 1954 оной Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада ажахыдахи доторой резервнүүдые гүйсэдөөр ашаглаха, социалистическэ ажахын бүхы һалбаринуудта ажалай бүтээсые таһалгаряагүйгөөр дээшэлүүлхэ шухала.

Үнгэрэгшэ жэлдэ промышленностьда ажалай бүтээсэ 1952 онойхиһоонь процент дээшэлээ, гэбэшье ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө зарим министерствонүүд гүйсэд дүүргэжэ шадаагүй. Мүн зарим министерствонүүд продукциин өөрынь үные химдаруулха даалгабаринуудаа хүсэд дүүргээгүй. Эдэ шухала показательнуудаараа СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство гээгдэжэ ябана. 1953 ондо туё министерствын предприятинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаряа 45 процент, продукциин өөрынь үные химдаруулха даалгабаряа 56 процент дүүргээгүй. Олохон заводууд жэгдэ бэшээр хүдэлмэрилдэг, продукциингаа еэнхи хубние һарын һүүлдэ гаргадаг байгаа. Продукциин голодоһоноһоо гараһан гарза 53 миллион түхэриг болоһон, ямаршье ашаггүйгөөр 72 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байна. Энээнэй эсэстэ продукциин өөрынь үнэ 258 миллион түхэригөөр еэ болоо.

СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерство үнгэрэгшэ жэлдэ үйлэдбэриингөө түсэбые, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба продукциин өөрынь үные химдаруулха даалгабаринуудаа дүүргэжэ шадаагүй. Энэ жэлэй нэгдэхи кварталдашье министерствын модо бэлэдхэлэй предприятинууд, фабрично-заводской промышленность хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Ой модоной промышленностиин хүдэлмэриин үшөө удаанаар шэнэдхэн табигдажа байһые энэ гэршэлэн харуулна. Үйлэдбэриин новаторнуудай, түрүү предприятинуудай дүй дүршэлые министерство багаар дэлгэрүүлнэ. Гэхэ зуура, тэрэнэй системдэ тиимэ предприятинууд үсөөн бэшэ юм. Жэшээнь, «Комилес» комбинадай Койгородско леспромхоз 1953 ондо модо зөөхэ түсэбөө 103 процент, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 129 процент дүүргэжэ, продукциин өөрынь үные 9,9 процент химдаруулаад, түсэбһөө гадуур 681 мянган түхэригэй алмалта хэһэн байна. СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерство модо бэлэдхэлэй промышленностиин гээгдэлые усадхаха тухай Партиин ба Правительствын директивэнүүдые түргэнөөр бэелүүлхэ зэргэтэй, энэ хадаа арадай ажахын тон шухала удхашанартай.

Манай орон дотор капитальна айхабтар еэ барилга эрхилэгдэнэ. Гүрэн хадаа энээндэ айхабтар еэ мүнгэ зөөри гаргашална. Тиимэһээ тэрэниие арьбалжа хэрэглэхэ, барилгын үные саг үргэлжэ химдаруулха хэрэгтэй. Энэ эрилтые барилгын олохон организацинууд дүүргэдэггүй.

Нүүрһэнэй шахтануудые, барилгын, материалнуудай промышленностиин предприятинууде барилгада горьтойхон мүнгэ үлүүгээр гаргашалагдажа, СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерствын барилгын үнэ 6,7 процент, барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын предприятинуудай барилга 6,6 процент еэ болоһон байна.

СССР-эй Барилгын министерствын барилгын олохи организацинууд барилгын-монтажна хүдэлмэринүүдэй, промышленностиин бүгэр байрын барилгануудые ашаглалгада оруулха түсэбүүдэй, мүн тэрэшэлэн барилгын үные химдаруулха даалгабаринуудаа дүүргээгүй.

Олохон предприятинуудай ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд продукциин өөрынь үные химдаруулха, барилгын үные доошолуулха хэрэгтэ ёһотой анхарал үшөө хандуулнагүй гэжэ эдэ баримтанууд харуулна.

Продукциин өөрынь үные химдаруулха асуудалнуудые тоодоггүй ябадалые усадхаха, өөрынь үные саг үргэлжэ химдаруулха, предприяти бүхэниие ашаг олзотой болгохо зорилго табигдана гэжэ СССР-эй Верховно Советэй табадахи сесси дээрэ нүхэр Г. М. Маленков хэлэһэн байгаа. Энэ заабарине министерстворнүүд, ажахын организацинууд, предприятинууд заатагүй дүүргэхэ зэргэтэй.

Хүндэ индустриие саашадань хүргжөөһэнэй үндэһэ һуури дээрэ хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин бүхы һалбаринуудай үйлэдбэриин хүсые богонихон болзор соо нилээд еэ болгохо зорилго Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство табиһан байна.

1953 ондо манай орон дотор хүн зондо эд товарнуудые үйлэдбэрилхэ гүрэнэй промышленна 300 шахуу шэнэ предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа. Гэбэшье, капитальна барилгын түсэб Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствэдэ 15,3 процент, Үргэн хэрэглэмжын эд товарнуудай промышленностиин министерствэдэ 9,6 процент дүүргэгдээгүй үлөө.

Үргэн хэрэглэмжын эд товарнуудаар хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха зорилгоор эдэ министерстворнүүд 1954 ондо барилгынгаа түсэб дүүргэхэ, шэнэ предприятинуудые саг соонь ашаглалгада оруулха бүхы хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Нүүрһэнэй промышленностиин министерство 1952 ондо ашаглалгада оруулагдаха шэнэ гэр байрануудые, больницануудые, хүүгэдэй яслинуудые хожомдуулаа гэжэ СССР-эй Верховно Советэй табадахи сесси дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Гэбэшье, 1953 ондо тус министерствын предприятинуудта гэр байрануудые ашаглалгада оруулха түсэб оройдоо 92 процент, хүүгэдэй яслинуудые —60 процент, эмнэлгын эмхи зургаануудые, хүүгэдэй садууд болон пионерскэ лагерьнуудые—72 процент дүүргэгдээ.

СССР-эй Совхозуудай министерство совхозуудта һургуулинуудые бариха түсэбөө 66 процент, больницануудые — 67 процент, хүүгэдэй яслинуудые — 55 процент дүүргээ.

Нүүрһэнэй промышленностиин министр нүхэр Засядько, совхозуудай министр нүхэр Козлов гэгшэд культурно-ажаһуудалай барилганууде түргэдхэхэ хэмжээнүүдые абаха уялгатай гэжэ Бюджетнэ комисси тоолоно.

Манай орон дотор советскэ худалдаа наймаан амжалтатайгаар хүргжэжэ байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ эд товарнууд хүн зондо улам еэзэр худалдагдаа. Гэхэ зуура, эрхим сортын һайн шанартай товарнууд улам еэзэр худалдагдаа. Худалдаа наймаанай организацинуудта 1952 онойхиһоо эрьесын гаргашанууд һураггүй бага болгогдоо. Гэбэшье, тэдэниие саашадань химдаруулха түсэб нютагуудтахи худалдаа наймаанай олохон организацинуудта дүүргэгдээгүй.

Эрьесын гаргашануудай үшөө еэ байһанай гол шалтагаануудай нэгэнинь юуб гэхэдэ, эд товарнуудые захижа асарха хэрэгые эмхидхэлгэдэ горьтойхон дутагдал бии байна. Сэхэ магазинуудта товарнууд эльгээгдэхын орондо, олонхи ушарта худалдаа наймаанай организацинуудай складуудта асарагдана. Эд товарнуудые урда урдаһаа зөөлсэхэ ябадалай еэзэр гаргагдадаг байһан ушарһаа товарнуудые хэрэглэгшэдтэнь хүргэлгэ удааруулагдана, транспортда дэмы еэзэр ашаа тэзгдэнэ.

Худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд эдэ дутагдалнуудаа усадхаха уялгатай, эд хэрэглэгшэдэй эрилтэнүүдые һайнаар шэнжэлжэ хангаха, элдэб ассортиментын ба һайн шанартай эд товарнуудые элбэг еэ болгохо зорилгоор поставщигуудай урда шанга эрилтэ тэдэнэр хэхэ зэргэтэй.

Нютагай Советүүдэй һүйсэдкомууд болбол советскэ худалдаа наймаа саашадань дэлгэрүүлхэ, советскэ эд хэрэглэгшэдые һайнаар хангаха хэрэгтэнь худалдаа наймаанай организацинуудта бүхы хэмжээгээр туһалха зэргэтэй.

1953 ондо арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһан даалгабаринуудаа Зам харилсаанай министерствын олохон түмэр замууд, барилгын организацинууд, промышленна предприятинууд дүүргэгүй. Энээнһээ болжо Гүрэнэй бюджедтэ ашаг олзоһоо орохо орошо 760 миллион түхэриг дутуу оруулагдаа. Бюджедэй үмэнэхи уялгаяа 244 миллион түхэригөөр Далайн ба Гол мүрэнэй флодой министерство дүүргээгүй. Ашаа шэрэлгын өөрынь үные болон ашаггүй гаргашануудые еэ болгоһоной гэмээр зарим пароходствонууд гарза хэһэн байна.

Далайн ба гол мүрэнэй флодой министр нүхэр Шишков гээгдэнги предприятинуудай хүдэлмэрине һайжаруулха, гүрэнэй мүнгэн зөөрние гаргашалха журамые нарилаар сахиха хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй гэжэ Бюджетнэ комисси тоолоно.

Арадай ажахые саашадань хүргжөөлгэдэ еэ һомололгонуудай хэгдэһэнтэй хамта, мүн Гүрэнэй бюджедээр социально-культурна хэмжээ-ябуулганууднда еэ мүнгэ зөөри хараалагдаба. Тэдэнэй еэхэнхи хубинь союзна республикануудай бюджедүүд дотор хараалагдана. Арадай гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада ба социально-культурна бусад хэмжээ-ябуулганууднда 1953 ондо хараалагдаһан мүнгэн зөөри олонхи союзна республикануудта 1952 онойхиһоо һураггүй һайнаар ашаглагдаба. Бюджетнэ комисси баяртайгаар тэмдэглэнэ. Гэхэ зуура, бүгэдэнтэй хүүгэдэй эмхи зургаануудые барилгаа түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй дээрэ, Эстониин, Латвиин, Литвин, Грузиин, Армениин ба Таджикска ССР-эй Министрнүүдэй Совет нутагтаа зорюулагдаһан номололгонуудые хэдэн жэл удаанаар үгүйсэд ашаглаагүй гэжэ хэлэгдэнэ. Энэ талаар мүнөө энэ табан жэлэй эсэс хүрэтэр тодорхойлогдомо городуудта долоон жэлэй туршада нуралсалһаа заатагүй дунда нуралсалые оролгые гүйсэдхэхэ, удаадаа табан жэл соо бүгэдэниитын дунда нуралсалые бэелүүлхэ условие бүрдүлгэдхэхэ гэһэн Парти, Правительствын зорилго табяад байхада нэгэн байдалтай эбсэжэ болохогүй. Парти ба Правительство гүрэнэй аппаратадай бүхы хубинуудай хүдэлмэрине эрид һайжаруулха, тэдэнэй гаргашануудые бага болгохо эрилтэ хэнэ. Гэбэшье, энэ асуудалда гэрэлтэй организацинуудай зүтөө зөөлөрөөнь анхарал хандуулагданагүй. Энэ зургаануудай структурада бодлогоной штадуудта горьтойхон үлүүл хүүнүүд үшөө бии. СССР-эй Барилгын министерствэдэ, жэшээнь, жэжэ хүнүүд 514 структурна эмхи зургаанууд, тэрэ тоодо штадай ёһоор 1-4 хүн хүрэтэр хүдэлмэрилэгшэдтэй 194 таһагууд ба секторнууд бии. Киргизскэ ССР-эй Культурын министерствын штадаар 37 управлениинүүдэй ба таһагуудай начальникуудай тушаалнууд, канцелярууд болон хамһабарини персоналай тушаалнууд, (тэрэ тоодо хүнгэн томашинануудай 10 шоферууд) тиихэдэ мэргэжэлтэдэй миил 37 тушаалнууд баталагданхай. Үлүү гаргашануудые гаргажа байгаад, Киргизскэ ССР-эй Министрнүүдэй Совет республикынгаа бюджедэй ходно хубине хоёр жэл удаанаар дүүргээгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Олохон предприятинуудай ба организацинуудай финансово-ажаһуудалда ажал-ябуулгада үшөө горьтойхон дутагдалнууд бии байһые Финансовын министр нүхэд Зверевэй элидхэлдэ соо, мүн Бюджетнэ комиссиин нүхэд ажаглалтанууд соо хэлэгдэнэ. Эдэ баримтанууд харуулна.

Энэ талаар ведомство дотор финансова хиналта шухала үүрэг дүүргэхэ зэргэтэй. Гэхэ зуура, министерствонүүдтэ энэ хиналта дутуугаар, зарим ушарта бүрэн тэдыгээр бэелүүлэгдэнэ, предприятинуудта болон организацинуудай жэл бүри документальна шалгалтаа хэхэ тухай Правительствын тогтоолыг дүүргэгдэнэгүй. СССР-эй Хэлхэ холбооной министерство, жэшээнь, 1953 ондо мэдэлдээ байгаа 11 предприятинуудые шалгаагүй. Шалгалтануудай материалнууд удаан саг соо баригдадаг. Жэшээнь, СССР-эй Нефтяной промышленностиин министерство 20 предприятинуудые шалгаһан шалгалтын материалнуудаар хоёр—гурба һарадаа гэрлэн, мүн дүрбэн предприятинуудые шалгаһан шалгалтын дүнгээр гурба—дүрбэ һара болоһон хэрэг но шиидхэбэри абаһан байна. Шалгалтые нигэжэ табиха гээшэ үндэ дүн үгэхэгүй байһанинь үндэлитэ. Министерстворнүүд хадаа ведомство доторой финансова хиналтын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Нүхэд депутадууд! ССР Союзай 1954 оной Гүрэнэй бюджет советскэ арадай бодото интересүүдтэй харюулха байна. Доходуудай бүрдүүлгэ мүнэн орохо, түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээнүүдые саг соонь һанансировалха, гүрэнэй мүнгэ зөөрние гаргашалгада арьбалалтын шанга журамые сахиха бүхы хэмжээнүүдые абаха шухала.

Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар бэелүүлхэ бүхы арга боломжоо манда бии. Ороной нгоо үмэнэ Партиин ба Правительствын табиһан асуудалые еэ зорилгонуудаар зоригжоһон советскэ арад нааг Эхэ ороной өмнөө аша туһын талада үшөө эршэмтэй гээр, шэн габьяатайгаар ажалалгаа гэһэн патриотическа эрмэлзэлгэ хэрэгжүүлнэ.

Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын хүтэлбэрилгэдоро манай арад урдаа табигдаһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бүтэлүүлжэ, коммунизм байгуулха ёһотой еэ хэрэгтээ гайхамшагта шэнэ амжалтануудые туйлаха байна!

(Альга ташалга).

СССР-эй Верховно Соведэй заседанинууд

СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджет тухай

Союзай Советдэй бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат И. С. Сенинэй нэмэлтэ элидхэл

...депутадууд! СССР-эй Верховедэй табадахи сессиин ...гэрһэн үе соо манай ороноо...уд Коммунистическэ партиин Советскэ правительствин ...ер ябажа, ажахын болон ...н байгуулалтын бүхы һалбарин...та шэнэ амжалтануудые Социалистическэ экономикыхала үндэһэ һуури болгожо индустри үнгэрһэн жэлдэ ...гаар хүргөөгдөө. Табан...нжэлэй гурбадахи жэлэй ...нуудые амжалтатайгаар ...эй эсэстэ 1953 ондо бүхы ...йна продукциин хэмжээн ...рда тээхи 1940 оной хэм...өөр хахад дахин ехэ болоо. ...СССР-эй национальна...р дахинһаа үлүүтэйгээр ...ажахын ургаһанай үндэ...шадай материальна болон ...н хэмжээе саашадань дээ...хэрэгтэ нилээд ехэ амжал...туйлагдаа. Хүдэлмэришэд ...хахаагшадай салин хүлһэ ...хозяйнуудай доход ехэ бо...

...индустриие хүсэтэйгөөр ...тэрэнэй үндэһөөр арадай ...бүхы һалбаринуудай хүг...социалистическэ гүрэнэй ...лай саашанхи ургалтые, ...ямгаалалгын шадабариин ...ые хангажа байһан Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствин зохёоһон политикые ...рэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ ...эй ороной ажалшад бүхы ...йлаа, творческо эршэ зорилгожо байна.

Правительствин табиһан ...дые бэелүүлхэ талаар ...ууланууд Верховно Совелалгада СССР-эй Министрүүд Советдэй оруулһан Советскэ ...ическэ Республикануудай 1954 оной Гүрэнэй бюджет дотор хүсэдөөр харагдана:

...ой Гүрэнэй бюджет арадай ...үсэбтэй гүйсэд зохилдоно, ...нностин, транспортын, ...ажахын, социалистическэ ...н бүхы һалбаринуудые саа...гүргөөлгэдэ, ороной хам...шадабариие саашадань ...лгэдэ, советскэ хүнүүдэй ...лай материальна ба культ...ижээе дээшэлүүлгэдэ шу...тэй һомололтонуудые хэхэ ...аална.

...ажахые хүргөөлгэдэ Гү...джедһээ ба предприятинуу...ынь мүнгэн зөөриһөө 326,7 ...түхэриг гэхэ гү, али 1953 ...ө 19,8 процент ехээр һомо...ь. Хүндэ индустриие саашаа...ргуулгада, металлургиие, ...ые, нүүрһэнэй промышлен... машина бүтээлгые, хүндэ ...нностин бусад һалбари...гөөлгэдэ энэ мүнгэн зөө...хубинь һомологдохо байна.

...ондо хүндэ промышлен...хэгдэхэ капиталовложени...рһэн жэлэйхинээ 12,5 про...ргажа, 90 миллиард түхэ...өө. Хүндэ индустриие хүг...хэгдэдэг һомолотын ур...даа нүүрһэ, нефть малтан ...шэрэм, булад, прокат, ...нерги, зэмсэг түхеэрэлгэ бо...д зүйлэй продукци үйлэдбэ...саашадань ехэ болгохо яба...йна.

...хоёр—гурбан жэл соо ара...лэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэ...д ехэ болгохо гэжэ Парти, ...льствин табиһан зорилготой ...лан, хүдөө ажахые, хүнгэн ...хоолой промышленностие ...овалгада үгтэхэ мүнгэн ...лээд ехэ болгохо гэжэ бюд...ор хараалагдана.

...ндо хүдөө ажахые саашадань ...гэдэ хэгдэхэ һомололтонуудые ...жэлэйхитэй сасуулбал 42,4 ...эр ехэ болгогдожо, КПСС-эй сентябрьска ба февраль...овска Пленумүүдэй шидхэ...дэй, хүдөө ажахын бүхы һал...ые эрид ехээр дэбжээхэ, ...арян, овощь, техническэ ...нууд болон малажалай ...үүдые үйлэдбэрилгэ ехэ ...шэнэ ба боро газарнуудые ...а тухай Парти, Правитель...тогтоолнуудай хараалһан ...буулганууде бэелүүлгэдэ ...адаха юм.

...хэрэглэлэй товарнуудые ...рилдэг предприятинуудые ...ан 14 миллиардһаа дээшэ ...үгтэхэ болоно, энэ хадаа ...ной гаргашануудһаа хоёр ...ахуу үлүү болоно гээшэ.

...ондо гэр байрын барилгада ...дэ ба гүрэнэй бусад мүнгэн ...ө 25,5 миллиард түхэриг үг...ихэдэ 1953 ондо 19,4 мил...түхэриг үгтөө һэн.

Социально-культурна хэмжээ-ябуулганууде финансировалгада 141,3 миллиард түхэриг гэхэ гү, али 1953 онойхиһоо 10 шахуу процент ехые үгэхэ гэжэ бюджедээр хараалагдаба. Гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада, социальна хангалгада хэгдэдэг гаргашануудай саг үргэлжын ургалта хадаа арад зоной ашаг туһын тула, советскэ хүнүүдэй культурна хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхын тула Парти, Правительствин хододоо һаналаа табижа байһанние эли тодоор гэршэлнэ.

1954 оной Гүрэнэй бюджет болбол манай ороной хамгаалалгын хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ ябадал гүйсэд хангахаар мүнгэн зөөри һомолхо гэжэ хараална. Гэхэтэй хамта, энэ жэлдэ хамгаалалгада хэгдэхэ һомололтонууд бюджедэй бүхы гаргашын 17,8 процентнь болоно.

Дээрэ дурсагдаһан тоо баримтануд юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Советскэ Союзай бюджет хадаа амгалан байгуулалтын бюджет мүн, тэрэ хадаа арадай ажахые хүргөөхэ, ажалшадай ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ, тэдэнэй материальна болон культурна хэрэглэмжэнүүдые хангаха, арадуудай ба гүрэнүүдэй хоорондохи хани барисаата холбоое бэхижүүлхэ ба хүргөөхэ зорилготой Советскэ гүрэнэй политикые тодорхойлон харуулна гэжэ үнэншэмөөр гэршэлнэ.

Урда жэлнүүдтэл адляар, мүн 1954 ондо Гүрэнэй бюджедэй доходуудай үндэһэ һууринь хадаа социалистическэ предприятинууд болон организацинуудһаа орохо орошонууд болоно. Энэ доходууд ехэ боложо, бюджедэй бүхы доходуудай 86,9 процентнь болохо юм, харин тиихэдэ, хүн зонһоо орохо налогууд оройдоол 8 процент болохо ба үнгэрһэн жэлэйхинээ бага байха юм.

Бюджетнэ комисси болбол СССР-эй Гүрэнэй бюджедые, доходууд болон гаргашануудай балансануудые, министерствонүүд болон ведомстворнүүдэй сметэнүүдые, тэрэшэлэн союзна республикануудай бюджедүүдые хаража үзөө, тиигээд СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджедые СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй баталан абаһан хэмжээгээрнь иимэ заһабаринуудые оруулалсаад баталха гэһэн дурадхал Союзай Советдэй үзэмжэдэ оруулна.

Бюджедэй доходуудые 759,5 миллион түхэригөөр ехэ болгохо, тэрэ тоодо:

Эрьесын налогоор—57,0 миллион түхэригөөр.

Ажахын организацинуудай олзоһоо хэгдэхэ отчисленеэр—190,5 миллион түхэригөөр.

Нөөсэлгын кассануудай абадаг гүрэнэй урьһаламжаар — 500,0 миллион түхэригөөр.

Бусад доходуудаар — 12,0 миллион түхэригөөр.

Бүтээн гаргаһан продукциие наймаалха түсэбые ехэ болгохо арга боломжонуудай элирүүлэгдэһэн дээрэһээ СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствоһээ абтаха эрьесын налогто заһабари хэхэ гэжэ дурадхагдана.

Олзоһоо орохо отчисленидэ заһабари оруулагдахадаа, СССР-эй Госбанкын хэхэ тоосоое тодорхойлһонтой хамта 100 миллион түхэригөөр, Госстрахын талаар — 90,5 миллион түхэригөөр оруулагдаба.

Хэгдэхэ тоосоое тодорхойлжо, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствын талаар хэгдэхэ капитальна хүдэлмэридэ үгтэхэ һомололтонуудые 36,7 миллион түхэригөөр бага болгожо, СССР-эй Хүдөө ажахын министерстводэ хэгдэхэ һомололтонуудые эды шэнээгээр ехэ болгожо болохо байна гэжэ Бюджетнэ комисси тоолоно.

Бюджетнэ комисси хадаа нэмэлтэ мүнгэн зөөри үгэхэ тухай зарим союзна республикануудай гуйлтые тэрэшэлэн хаража үзөөд, союзна республикануудай бюджедүүдээр хэгдэхэ һомололтонуудые 108 миллион түхэригөөр ехэ болгохо гэһэн дурадхал оруулна, тэрэ тоодо:

арадай гэгээрэлдэ ба культурногэгээрэлэй хүдэлмэридэ: Узбекскэ ССР-тэ — 8 миллион түхэригөөр, Азербайджанска ССР-тэ — 7 миллион түхэригөөр, Молдавска ССР-тэ — 10 миллион түхэригөөр, Киргизскэ ССР-тэ — 4 миллион түхэригөөр, Таджикска ССР-тэ — 9 миллион түхэригөөр, Армянска ССР-тэ—3 миллион түхэригөөр;

элүүрые сахилгада: Узбекскэ ССР-тэ — 13 миллион түхэригөөр, Азербайджанска ССР-тэ — 3 миллион түхэригөөр;

нютагай Советдүүдэй гэр байрын фондые заһабарилгада: Белорусска ССР-тэ — 15 миллион түхэригөөр, Узбекскэ ССР-тэ — 20 миллион түхэригөөр, Таджикска ССР-тэ — 3 миллион түхэригөөр, Армянска ССР-тэ — 1 миллион түхэригөөр;

харгы заһабарилгада ба харууһалгада: Казахска ССР-тэ — 12 миллион түхэригөөр ехэ болгохо.

Бюджетнэ комиссиин дурадхаһан заһабаринууд СССР-эй Гүрэнэй бюджедые доходуудай талаар 759,5 миллион түхэригөөр, гаргашануудай талаар 108 миллион түхэригөөр ехэ болгохо юм. Нэмэжэ элирүүлэгдэһэн 651,5 миллион түхэриг мүнгые Гүрэнэй бюджедэй доходуудай гаргашануудһаа ехэ байхын тула орхихо гэжэ дурадхагдана.

Нүхэд депутадууд! 1954 оной 1 үрэнэй бюджедые амжалтатайгаар дүүргэхын тула арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрние саашадань һайжаруулха, предприяти бүхэнөөр үйлэдбэриин түсэбые болон ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные химдаруулха, шанарыень һайжаруулха талаар даалгабаринуудые дүүргүүлхэ хэрэгтэй байна. Ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ гээшэ манай социалистическэ Эхэ ороной арадай ажахые саашадань дэбжээхэ тон шухала услови мүн. Манай орон дотор хүсэтэ шэнэ техникые нэбтэрүүлэн хэрэглэһэнэй, үйлэдбэриин процессүүдые механизацилһанай ба электрификацилһанай, хүдэлмэришэдэй ажалые хүнгэдхэһэнэй, үйлэдбэрние эрхим һайнаар эмхидхэһэнэй үндэһөөр ажалай бүтээсын ургалта туйлагдадаг гээшэ.

Манай Эхэ ороной столица Москвагай, Московско областиин түрүү предприятинуудай ажалшад өөһэдынгөө алдарта заншалаар ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө, 1954 оной гүрэнэй түсэбые тоогой ба шанарай талаар бүхы показателяарнь дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгдэарадай хүдэлөөе шэнээр үүсхэбэ.

Энэ патриотическа үүсхэлые промышленна предприятинуудай, барилгануудай, транспортын, колхозуудай, совхозууд болон машинно-тракторна станцинуудай ажалшад үргэнөөр дэмжэн абаба. Манай ороной олон эгээл томо предприятинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные химдаруулха даалгабаринуудые дүүргэжэ ба үлүүлэн дүүргэжэ, үйлэдбэриин ашаг олзые дээшэлүүлжэ байна. СССР-эй Машина бүтээлгын министерствын Орджоникидзын нэрэмжэтэ Харьковска тракторна завод 1953 ондо продукци гаргаха түсэбөө 105,5 процент дүүргээ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаряа 4 процентээр үлүүлэн дүүргээ, продукциин өөрынь үные химдаруулжа, түсэбһөө гадуур 17 миллион шахуу түхэригэй арьбалалта хээ.

Мүн тус министерствын Горьковско фрезернэ станогуудай завод ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаряа 106,1 процент дүүргээ, продукциин өөрынь үные химдаруулха даалгабаряа үлүүлэн дүүргээ, энээнэй ашаар 4 миллион шахуу түхэриг түсэбһөө гадуур нөөсэлөө.

Гэбэшье, хэдэ хэдэн предприятинуудта машинануудые механизмуудые муугаар ашаглаһан дээрэһээ, ажалые болон үйлэдбэрние эмхидхэлгэдэ дутагдалнуудай бии байһан дээрэһээ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб үшөө дүүргэгдэнэгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, СССР-эй Хара металлургиин министерствын предприятинуудта 1953 ондо ажалай бүтээсын талаар даалгабари 99,3 процентээр, СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерствын предприятинуудта — 97,2 процентээр дүүргэгдээ.

Табадахи табанжэлэй түсэб тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын директивэнүүд продукциин шанарые саашадань горьтойгоор һайжаруулха эрилтэ хэнэ. Зүгөөр, продукциин шанарые һайжаруулхын, ассортиментыень үргэдхэхын түлөө тэмсэлдэ манай ажахынхид хаа хаанагүй гэл анхаралаа хандуулжа байна гэжэ үшөө хэлэжэ болохогүй. Хэдэн предприятинуудта технологическа журамые горьтойгоор хазагайруулһан ушарнууд гарана, шанарай хойноһоо техническэ хиналта һулаар табигдаһай байна, доодо сортын продукци үшөөл ехээр гаргагдана. 1953 оной ноябрьда Главобувьторгын базануудта гуталай шанар шалгагдажа, гурбадахи Ереванска фабрикын оёһон гуталай 44,3 процентнь, Батумска фабрикын—39 процентнь, № 9 Днепропетровско фабрикын — 41,5 процентнь доодо сортын болгогдоһон гү, али дутуунуудтай дээрэһээ заһагдахаяа бусаагдаһан байна.

Муу шанартай продукци гаргаһан дээрэһээ гүрэндэ олон зуун миллион түхэригэй гарза хэгдэнэ. Гайса СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай министерствын предприятинуудта 1953 ондо 74 миллион түхэриг үлүүгэй гарза хэгдээ.

1954 ондо продукциин өөрынь үные саашадань химдаруулха гэжэ хараалагдана. Тиимэһээ ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд арьбалалта хэхэ гуримые сахихын түлөө, үйлэдбэриин гаргашануудые бага болгохын, предприятинуудай ашаг олзые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлые шангадхаха уялгатай. Гэхэ зуура, энэ шулала асуудалда хаа хаанагүй ёһотой анхарал хандуулагдана гэхээр бэшэ. Жэшээнь, продукци гаргаха түсэбөө дутуугаар дүүргэһэн, ашаггүй гаргашануудые хэһэн дээрэһээ СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын предприятинуудта продукциин өөрынь үнэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 257,9 миллион түхэригөөр дээшэ болоһон байха юм.

Барилгын организацинуудай үмэпэ илангаяа шухала зорилгонууд табигдаад байна. Тэдэнэй олониинь барилгын түсэбые дүүргэнэгүй, барилгын хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха, тэдэнэй үные химдаруулха таалаар бии байһан арга боломжнуудаа ашаглаһагүй. 1953 ондо СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство барилгын-монтажна хүдэлмэриин түсэбые оройдоо 84,1 процентээр, хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха түсэбые — 69,3 процентээр дүүргэһэн байна. Энэ министерстводэ барилгын түсэб юундэ дутуугаар дүүргэгдээб гэхэдэ, барилгын-монтажна хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эмхидхэһэн, барилгын механизмуудые дутуугаар ашаглаһан, барилгануудые техническэ документацяар саг соонь хангаагүй дээрэһээ нилээд ехээр болоһон байна. Сахарна промышленностьда 1953 оной октябриин 1-дэ капиталовложенинүүдэй бүхы хэмжээнэй 23 процентнь боложо байһан барилгын организацинууд проектно-сметнэ документацяар хангагдаагүй байгаа.

СССР-эй Барилгын министерствын барилгын олон организацинууд капитальна хүдэлмэриин түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Хүдэлмэриие муугаар эмхидхэһэн дээрэһээ олон барилганууд дээрэ хүдэлмэриин сагые гээһэн, хүдэлмэриин нормые дүүргээгүй байһан, хүдэлмэришэдэй олоороо гаража ошоһон баримтанууд үзэгдэһэн байна. Барилгын үные химдаруулха гэжэ түсэбөөр хараалагдаһан аад, харин тэрэнь бүри хүндэрһэн байна.

Зарим нэгэн министерстванууд барилга хэхэдээ типовой проектнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ тушаа наналаа ёһотойгоор табинагүй. 1953 ондо промышленна барилгын нинтэ хэмжээнэй ороидоо 12 процентнь типовой проектээр хэгдэһэн байна. Илангаяа үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай, химическэ промышленностиин болон машина бүтээлгын министерстванууудэй барилганууд дээрэ типовой проектнүүд хангалтагүйгөөр табигдаһан ба хэрэглэгдэһэн байгаа.

Хэдэн министерстванууд больницанууд болон үхибүүдэй эмхи зургааануудай барилгые муугаар ябуулна. Больницануудые бариха түсэбөө дүүргээгүй дээрэһээ үнгэрһэн жэлдэ СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство шүүмжэлэлдэ орооһон байгаа. Энэ министерство мүн 1953 ондошье эмнэлгын эмхи зургааануудые бариха түсэбөө оройдоо 66,5 процентээр дүүргээ. Урданай СССР-эй Металлургическа промышленностиин министерство иимэ эмхи зургааануудые барилга мүн лэ хангаагүй, 1953 ондо барилгын программые 69,7 процентээр дүүргээ һэн. СССР-эй Элүүрые сахиха министерство, тэрэнэй нютагуудтахи органууд эмнэлгын эмхи зургааануудые барилгын ябасые ёһотойгоор үшөөл хинанагүй.

Ажахын олон хүтэлбэрилэгшэд гэр байрын барилгада ёһотой анхарал хандуулнагүй. СССР-эй Нефтяной промышленностиин министерство 1953 ондо 170 мянган квадратна метр гэр байрын талмайе ашаглалгада үгэхэ түсэбөө дүүргээгүй. СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай министерство гэр байрын талмайе ашаглалгада үгэхэ түсэбөө миил 85,3 процентээр дүүргээ, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство — 73,4 процентээр дүүргээ.

Министерстванууд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд гэр байрын барилгын гээгдэлые усадхаха тушаа бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

1953 ондо СССР-эй Далайн ба гол мүрэнэй флодой министерствын хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд гараһан байна. Гол мүрэнэй хэдэн пароходствонууд ашаа зөөхэ түсэбөө дүүргээгүй, бассейнүүдэй нилээд ехэ хубидань флодой мин байха ябадал ехээр гаргагдаһан, гол мүрэнэй портнуудта механизмууд оройдоо 27 процентээр ашаглагдаһан, өөрөө ябадаггүй судданууде түлхижэ ябуулха түрүү арга һулаар хэрэглэгдэһэн байна, тиихэдэ энэ арга ашаа түргэнөөр абаашаха ба ашаа зөөлгын өөрынь үные химдаруулха ябадал хангадаг юм.

СССР-эй Далайн ба гол мүрэнэй флодой министерство, тэрэндэ мэдэлтэй гол мүрэнэй пароходствонууд ашаанай ябасые һулаар шудална, үһан замуудаар ашаа зөөлгые ехэ болгохо, ашаа түргэнөөр хүргэхэ тушаа хэмжээ абанагүй. Тэрээнһээ боложо ашаа эльгээгшэд үһан замаар бэшэ, харин түмэр замаар ашаа эльгээбэл дээрэ гэжэ заримдаа тоолодог байна. Жэшээнь, Лысьвенскэ металлургическа завод урдань Молотов гэжэ портоор дамжуулан Сталинградай ба Астраханиин предприятинуудта нимгэн сагаан ба цинклэгдэһэн түмэр ехээр эльгээдэг байгаа. Һүүлэй үедэ энэ завод үһан замаар ашааануудай саг соогоо хүргэгдэдэггүй ба гутаагдадаг дээрэһээ эльгээхэеэ арсаа.

Юумэ ашаалха ба буулгаха хүдэлмэридэ механизмуудые, мүн флодые хүсэд бэшээр ашаглаһан дээрэһээ олон пароходствонууд өөрынь үные химдаруулха даалгабаряа 1953 ондо дүүргээгүй, гарзатайгаар хүдэлмэрилһэн байна. Далайн ба гол мүрэнэй флодой министерство пароходствонуудые оперативнаар хүтэлбэрилдэг болохо, гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрние һайжаруулха ябадал хангаха ёһотой.

Нүхэд депутадууд! Гүрэнэй аппарадай хүдэлмэрние, предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургааануудай хүтэлбэриин арга оные һайжаруулха тушаа Парти, Правительствин хэмжээ-ябуулганууде бэелүүлжэ байһаниинь мэдээжэ. Тиигэбэшье, зарим министерстванууд хэрэггүй болоһон захиргаанай газарнуудые болоулха, саарһа ехээр бэшэлгые зайсуулха, бодото, оперативна хүтэлбэрние шангадхаха тушаа шухала хэмжээнүүдые абанагүй.

СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерствын шахта барилгын Сталинска комбинат болон тэрэнэй трест бүхэн тус тустаа техническэ хангалгын базануудтай юм. Ганса Сталино городто энэ комбинадай ба тэрэнэй трестнүүдэй долоон база бии юм, тиигээд тэдэнэй хоёрынь нэгэ хашаан соо байдаг. Үлүү олон базануудай ба хангалгын организацинуудай бии байһан дээрэһээ материальна ресурснууд тараагдаһан, захиргаанай үлүү нэмэлтэ гаргашанууд хэгдэнэ, барилгын үнэ хүндэрһэн байха юм.

Министерстванууд болон ведомстванууд бодотоор, тодорхойгоор хүтэлбэрилхын орондо, элдэб олон директивэнүүд, приказууд болон захиралтануудые бэшэжэ эльгээһэн үсөөн бэшэ ушарнууд үшөөл бии гээшэ. Жэшээнь, «Станиславлёспром» гэжэ модо бэлэдхэлэй трест 1953 ондо Ой модоной ба саарһанай промышленностиин союзна болон республиканска министерстванууднаа 12 мянга гаран элдэб янзын захиралтанууд болон директивэнүүдые, үдэр соо дунда жэшээгээр 40 шахуу ондоо саарһа абаһан байна. Тиихэдэ трест өөрөө эды шэнээн олон саарһа леспромхозуудтаа эльгээжэ, энэ хэрэгтэ 220 мянга үлүүтэй түхэриг гаргашалаа. Тиигэбэшье, иимэ олон саарһа ажахыда туйалаагүй: барилгын модо гаргаха түсэбөө, нөөсэлгэ хэхэ даалгабаряа 1953 ондо тэрэ дүүргээгүй.

Министерстванууд болон ведомстванууудэй зарим нэгэн хүтэлбэрилэгшэд бодото, оперативна хүтэлбэрние шангадхаха тухай Правительствин заабарние өөһэдынхеэрээ ойлгоод, захиргаанай аппарадые үйлэдбэридэ дүтэ болгохын орондо предприятинуудай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэдые министерстванууудтээ олоор дуудажа асардаг, тиигэжэ тэдэнние хүдэлмэрилөөнь удаан саг соо таһалдаг болобо. СССР-эй Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствын заводой директор нүхэр Дубровский үнгэрһэн жэлэй октябрьһаа 1950 оной март хүрэтэрхи үе соо министерстводэ таба дахин дуудагдаһан байна. 1954 оной нэгэдэхи кварталда энэ министерствын нүгөө заводой директор нүхэр Орешкин гурба дахин Москва ерэжэ, командировкодо һара хахад байһан байна. 1954 оной нэгэдэхи кварталда СССР-эй Оборонно промышленностиин министерствын дуудалгаар ерэһэн заводой директор нүхэр Шмелёв Москвада 35 хоног, гэрэ заводой һүсэблэлгын таһагай начальник — 30 хоног, техническэ хиналтын таһагай начальник — 25 хоног байгаа. (Зал соо шэмээтэй болоно).

Министерстванууудэй хүтэлбэрилэгшэд бюджедэй үмэнэхи уялганууда дүүргэхэ талаар хүдэлмэридөө оролдолго ехээр гаргаха, гүрэнэй зөөрние үлүүгээр гаргашалхаяа болихо, арьбалалтын гурим сахиха ёһотой.

1953 ондо зарим министерстванууд продукциин өөрынь үные химдаруулха талаар даалгабаринуудай дүүргэлтые ёһотойгоор хинаагүй, ажахыдаа элдэб янзын ашаггүй гаргашануудые да гээлтэ хэрэлтые усадхаха тушаа шухала хэмжээнүүдые абаагүй, тэрээнһээ боложо предприятинууд болон ажахын организацинуудай олзоһоо орохо отчисленеэр ехэ мүнгэн зөөри бюджедтэ дутуугаар абтаа гэжэ Бюджетнэ комисси тоолоно. Жэшээнь, СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерство олзоһоо отчислени хэхэ түсэбөө миил 68 процент, СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерство — 77 процент дүүргээ.

Министерстванууд болон ведомстванууудэй хүтэлбэрилэгшэд ашаг олзые дээшэлүүлхын түлөө, предприяти бүхэнэй олзо оруулха түсэбөө дүүргэхын түлөө бүхы жэлэй турша соо тэмсэхэ, олзоһоо орохо отчисленеэр үгэхэ түлэбэреэ бюджедтэ хүсэдөөр ба саг соонь оруулха ябадалые 1954 ондо хангаха ёһотой.

СССР-эй Финансын министерство, тэрэнэй нютагуудтахи органууд продукциин өөрынь үные химдаруулха резервнүүдые элирүүлхэ, ажахын органуудай ашаг олзые дээшэлүүлхэ, штатно-сметнэ журамые ажахын организацинуудай ба бюджетнэ эмхи зургаанудай сахиха хэрэгтэ анхаралаа үшөөл дутуугаар хандуулна гэжэ тэмдэглэхэ шухала; удаан болзорой вложенинүүдые хэдэг банкнууд барилганууд дээрэ барилгын үные химдаруулха даалгабарние дүүргэлгэ ажахы доторхи ресурснуудые ашаглалга һулаар хинана. 1954 оной финансова программа хадаа предприятинууд болон ажахын организацинуудай экономикые гүнзэтыгөөр шэнжэлхьень, бюджедэй үмэнэхи уялганууда тэдэнэй дүүргэхэ ябадал хангаха тушаа шухала хэмжээнүүдые саг соонь абахыень СССР-эй Финансын министерствые, тэрэнэй нютагуудтахи органуудые уялгана.

Нүхэд депутадууд! Манай ороной арадууд Коммунистическэ партиие, Советскэ правительствые тойрон нигтаар жагсаад, социалистическэ индустриие саашадань хүргөөхэ, хүдөө ажахые эрнд ехээр дэбжээхэ, ажалшадай материальна ажана байдалай ба культурна хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ ганхамшаг ехэ программые бодото дэрэнь амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Хүдэлмэришэд, колхозно таряашад, советскэ интеллигенци өөрынгөө шэн зорилго ажалаар социалистическэ Эхэ ороноо...гоо баялигые арьбадхажа, хүсэ шадалыень бэхижүүлжэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ хубитаяа оруулжа байна.

Нэгэн бүхэлн бүлэ болоод коммунистическэ общество найдамтайгаар байгуулжа байһан манай ороной бүхы арадуудай хани барисаан ба ахадүүтэй харилсаан Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай эшэ үндэнэ мүн болоно. Мүнөө үедэ бүгдэарадай найндэр гэжэ тэмдэглэгдэжэ байһан Росситай Украиниин нэгэдэһэнэй 300 жэлэй ой хадаа СССР-эй арадуудай нэгэдэлэй ба ханй барисаанай эли тодо жэшээ болоно.

Ажахын ба культурна байгуулалтада шэнэ туйлалтануудые гаргахын түлөө, 1954 оной үйлэдбэриин даалгабаринуудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн предприятинууд, барилганууд дээрэ, колхозуудта дэлгэрбэ. Арадай ажахын 1954 оной түсэбэй ба СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ, тиигэжэ коммунизм гээшэ урагшаа хэлбэришэгүйгөөр дабшажа ябаһан замаараа манай ороной шэнэ алхам хэхэ байһаниинь дамжаргүй. (Альга ташалга).

Болзорынь алдангүйгөөр таряа һаа, Баян ургаса абахаш заалһаа!

☆ ☆ ☆

Бичурын колхозуудта

Энэ жилдэ ороо̂но тарианай элбэг ехэ ургаса хуряаха гэжэ шиидэһэн Бичурын аймагай гурбан МТС-үүдэй тракторна бригадануудтаряанажалай бригадануудтай хамта тарилгын урда тээхи хүдэлмэриие саг болзортонь хэжэ дүүргээд, мүнөө ороо̂ного культурануудай тарилга хэжэ эхилбэ. Түрүүшын үдэрнүүдтэ, Бага-Куналейн МТС-эй харьяата Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо 36 гектар, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 41 гектарта, «Коммунизм» колхоздо 30 гектарта шэнинсэ таригдаа. «Коммунизм» колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг № 13 тракторна бригада 150 гектар шэнэ ба боро газарнуудые хахалаад, тэрэнэйнгээ 30 гектарта тарилга хээ. Эндэ газар хахалжа байһан трактористнууд Дугаржап Дашиев, Ринчин-Доржи Чимитов гэгшэд халаанайнгаа даалгабариие 120—140 процент һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Окино-Ключевскойн МТС-эй № 12 тракторна бригада Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо эртын тарилгые захалба. Энэ бригадын сеяльщик Степан Куренков тракторай ябууд дунда үрэһэ хүрэнгээ сеялкэ руугаа хэжэ ябаад, үдэр соо 11 гектарай орондо 19—20 гектар тарилга хэнэ.

Мүнөө аймагай бүхы колхозуудта тарилга эхилээд, үдэр ерэхэ бүри үргэдэжэ, бүри олон сеялкэнүүд табигдажа байна.

Ю. Дагбаев.

Автолшье, нигролшье байбагүй

Хэжэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ Чесанын МТС-эй нүхэр Жанаевай тракторна бригада хүдэлмэрилдэг. Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой правлени газарай хүрьһэндэ шиинг нойто барюулхын тула апрелиин 10-һаа эртын борнойлго эхилхэ гэһэн заабари энэ бригадада үгэһэн байгаа. Теэд тус бригада борнойлгые хаһа саг соонь эхилжэ шадабагүй, тракторнуудынь хүдэлжэ шадахагүй байба. Энэ юун болобо гээшэб гэжэ нүхэр Жанаевһаа асуухада:

—Манда автол, нигрол үгы лэ, — гэжэ харюусаба. Зай теэд яахаб, автол, нигрол асархыень колхозой правлени хоёр мори тэргэ МТС эльгээбэ. Теэд тэдэнь уханшьегүй хоо̂ноор бусажа ерэбэ. Бригадир Жанаев гайхаһандаа өөрөө МТС гүйлгэжэ ошобо. Ошон гэхэдэнь, МТС-тэнь автолшье үгы, нигролшье үгы байшоо.

Иигээд байхын сагта Чесанын МТС мүнөө болотороо автол, нигрол асаруулангүй, юу бодожо һуугаа юм, хабарай тарилгые хайшан гээд үнгэргэхээ һанаа юм гэжэ директор нүхэр Хунтеновһээ, инженер-механик нүхэр Шаповһаа, главна агроном нүхэр Тайновһаа асуумаар байна.

Ц. Сынгуев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын аймагай Үшөөтэйн МТС-эй № 7 тракторна бригадын бригадир, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ кандидат болонхой. Т. Ц. Аюров шэнэ газар хахалжа байһан тракторист Д. С. Дашеевтэй хүдэлмэри тухай зүбшэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Торидо хабарай полевой хүдэлмэри удааруулагдана

Ториин аймагай колхозуудай полинууд элбэг ехэ ургаса үгэдэг үрэжэл һайнтай газартай. Аймагай зарим колхозууд, бригадануудынь газариһаа тогтууритай һайн ургаса абадагшье байна. Агротехникын заабаряар тарилга хэбэл, һайн ургаса абтахань лабтай. Хабарай наранай элшэ шангадажа дулаан болоод, полевой хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха болоһоор үнинэй. Ургамалда айхабтар ехэ хэрэгтэй газарай хүрьһэндэхи шиинг нойто хатажал байна.

Ториин аймагай олонхи колхозууд хабарай полевой хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа шадаагүй нобшорһон зандаа. Энэ эниие аймагай колхозуудай хэһэн ажал эли тодоор харуулна. Ороидоо 3462 гектарта эртын борнойлго хээ. 170 гектар шэнэ газар хахалаа, 38 гектарта тарилга хээ.

Эндэ полевой хүдэлмэриин нимэ ехэер нобшоржо, унжагайржа байһанай гол шалтагаан юуб гэхэдэ,Ториин аймагай МТС-үүдэй, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хабарай таоилгые бэлэдхэл муутайгаар угтаһанаа «хүйтэн байна» гэһэн хүндэгүй шалтагаанаар халхалха һанаатай, тоо томшогүй дутагдалнуудаа хүсэлдүүлхэ һанаатай гүйлгэлдэжэ байна. Жэшээнь,Ториин МТС ехэл олон дутагдалнуудтай байна. Трактор, машинануудта муу шанартайгаар заһабарилаа, тэдэнэй зариманиинь поли дээрээ арай гэжэ гараад эбдэршэнэ. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ гараһан нэгэ тракторай радиатор эбдэрээд байна. Мүн энэ МТС-эй усадьба соо үшөө 3 трактор заһабариһаа гараадүй. МТС-эй дирекци мүнөө хүрэтэр үйлэдбэриингөө түсэб табяадүй, хабарай тарилгын үедэ хэгдэхэ тракторна хүдэлмэриин договорые колхозуудтай һая баталжа байна. Тракторна бригадануудай ябаха маршрут хүсэдөөр табигдаагүй байһаар. Мүн полевой хүдэлмэриин үедэ тракторна бригадануудые техническэ талаар хангахын тулада МТС-эй дирекци, (директорынь нүхэр Жарников) нүүдэл мастерской эмхидхээдүй.

Эдэ бүхы шалтагаануудһаа боложо, хабарай полевой хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагданагүй. Жэшээ болгонТориин МТС-эй харьяата ороо̂но таряа ехээр таридаг «Коммунизм» колхозые абаад үзэе. Эндэ 13 трактортай 3 тракторна бригадануудюушье хэнэгүй шахуу байна. Эдэ бригадануудай бригадирнууд Дроздов, Южиков, Кабандин гэгшэд үшөөл хүйтэн хэбэртэйгээр хөөрэлдөөд, өөдтэй юумэ хээдүй, ороидоол 279 гектар пар ба намарай парые борнойлоод, 41 гектар шэнэ газар хахалаад байна. Теэд энэ колхоздо хэхэ юумэн айхабтар ехэ: 400 гектар шэнэ газар хахалха, тэрэнэй 150 гектартань энэ жэлдэ тарилга хэгдэхэ зэргэтэй. Маленковой, Молотовой, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта мүн иимэ ушар үзэгдэнэ.

Ороо̂ного культурануудай тарилгые унжагайруулһанай, агротехническэ болзорые алдаһанай гэмээр хэдэн зуун пүүд ороо̂но таряан дутуу абтаха, тиигэжэ ниитын ажахыда айхабтар ехэ хохидол ушаруулагдаха болоно.

Д. Доржиев, манай корреспондент.

Хахалһан лэ талмайдаа түргэнөөр таригты, Хатаһан газарһаа ургаса бү хүлеэгты!

Ашаг ехэтэ малажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ

☆ ☆

Ажалшадай бэшэгүүдэй шэнжэлэл

☆ ☆

Малажал хүгжөөлгэ хүдөө ажахыдахи хойшолуулагдашагүй зорилго мүн. Хүдөө ажахын энэ шухала һалбаринда байһан ехэнүүд гээгдэлые усадхажа, продуктнуудай талаар ойрын хоёр—гурбан жэлэй туршада оронойнгоо арад зоной эрилтые дүүрэнээр хангажа шадахаар малай тоое олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэжэ партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленум эриһэн байна.

Манай республикын колхозуудэнэ харюусалгата зорилгые шиидхэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулан, эршэмтэй шангаар ажаллана. Зарим колхозуудай малажалые хүгжөөлгэдэ олон дутагдалнууд урда жэлнүүдтэ үзэгдэдэг байһан юм. Мүнөө тэдэ дутагдалнуудые хараадаа абан, колхозуудай ниитын малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, зоотехническэ барилгануудые үргэнөөр эрхилхэ талаар нилээд хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай бэшэгүүд хүдөө нютагуудһаа манай редакцида олоороо абтана.

Малай харууһалга, эдеэлүүлгые һайжаруулан, хүсэ шадалыень, ашаг шэмыень бууруулангүй, гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулха зорилго табигдаһан байгаа.

«Уланай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи фермын малшад малаа һайнаар ондо оруулжа байна. Үбһэ тэжээлээ графигай ёһоор гаргашалһан дээрэһээ бардам хүрэхэ үбһэтэй. Шэнэ түлнүүдые эхэһээнь һалгажа һааха, түлигдэдэггүй байрада байлгажа түлжүүлхэ арга хэрэглэнэ»,— гэжэ нүхэр **В. Тараскин** Баргажанай аймагһаа бэшэнэ. Тэндэ һу̂ һаалга һараһаа һара бүхэндэ дээшэлнэ. Хэрбээ 1953 оной декабрь һарада фермын һаалишад 27 үнеэнһээ 86 литр һу̂ һаанан байгаа һаа, энэ оной январь һарада 210, февраль һарада 742 литр һу̂ һааба. Энэ баримта фермын малшадай үнэн сэхээр ажаллаагые гэршэлнэ.

«Молотовой нэрэмжэтэ колхозой МТФ-гэй һаалишад мүрысөөндэ абаһан уялгаяа һайнаар дүүргэн, малай үбэлжэлгые нэгэшье толгойн хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ байна», — гэжэ нүхэр **В. Базаров** Иволгын аймагһаа мэдээсэнэ. Мүн тэндэ һу̂ ехээр һаагдана, малай түл һайнаар абажа байна.

Эгэтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо малай һайнаар ондо оруулагдажа байһан тухай Яруунын аймагай Эгэтын сомоной Советдэй түрүүлэгшэ нүхэр **Б. Цыдыпов** редакцида бэшээ.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бутыт Цыреновагай даадаг отарын хонидой түл түрэсые хоролтогүйгөөр абажа, хонидоо һайнаар үбэлжүүлжэ байһан тухайнь нүхэр **П. Халтанов** манай редакцида бэшэбэ. Иимэрхүү баримтануудые Түнхэнэй аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозһоо нүхэр **С. Тапхаев** статья дотороо бэшэнэ.

Зоотехническэ барилга малажал хүгжөөлгэдэхи шухала условинуудай нэгэн мүн. Бичурын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һүнэйтоварна механизировалэгдэһэн фермын, мүн хонидой типовой байрануудыг баригдажа байхаһаа гадна, гахайн ба хонидой хоёрдохи байра баригдахаар 3174 кубометр барилгын модон, 10320 һургааг, 412 столб бэлэдхэгдээ, — гэжэ нүхэр **Д. Тогошиев** мэдээсэбэ. Энэ аймагай «Коммунизм» колхозһоо нүхэр **Ц. Шагжиев,** Закаменай аймагай Цакирай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозһоо нүхэр **Б. Доржиев** гэгшэд малай байрануудай барилгада бэлэдхэлэй һайнаар ябуулагдажа байһаниие өөһэдынгөө бэшэгүүд соо харуулна.

Дээрэ дурсагдаһан зарим колхозуудта малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө сабшалангай газар дээрэ һайрамай уһа тогтоохо, наг шэбхэ зөөхэ, сэбэрлэхэ зэргын хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай селькорнууд бэшэнэ.

Ниитын малажалда бардам тэжээл, сэбэр, һаруул ба дулаан байра бэлэдхэхын түлөө тэмсэлэй эхи табиха эгээн харюусалгатай үе ерээ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 84 жэлэй ойе Болгариин ажалшад тэмдэглэнэ

СОФИ, апрелиин 22. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиие байгуулагша ба дэлхэй дээрэ эгээн түрүүшын социалистическэ гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй түрэһөөр 84 жэлэй ойе болгарска ажалшад мүнөөдэр тэмдэглэнэ. Энэ ойтой дашарамдуулан В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулгада зорюулагдаһан редакционно статьянуудые, олон тоото материалнуудые болгарска хэблэл толилно.

«Ленинизм мандажа ба илажа байна» гэжэ статья соогоо «Работническо дело» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ: ленинизмын һургаал суртаалнуудые хүтэлбэри болгон Болгарска коммунистическэ партиин хадаа хүдэлмэришэн анги ба таряашадай союзые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлнэ, пролетариадай диктатурын бүхы үүргые дүүргэдэг арадай-демократическа засагые бэхижүүлнэ. Обществые шэнэдхэн байгуулха талаар Болгарска коммунистическэ партиин ябуулдаг, бүхы ажал-ябуулгын үндэһэ һуури хадаа социализм байгуулха ленинскэ түсэб болоно. Социалистическэ байгуулалтада туйлаһан амжалтануудайнгаа түлөө манай Эхэ орон Болгарска коммунистическэ партиин марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байһандань уялгатай.

Ахадүү советскэ арадуудтай эбдэршэгүй нигта хани барисаатай ябажа, Ленинэй мүнхэ һургаалые шудалан болгарска арад хадаа өөрынгөө инаг Эхэ ороние хүгжөөхын тулада бүхы хүсэеэ гарган урагшаа дабшажа ябана.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 84 жэлэй ойе ГДР-эй ажалшад тэмдэглэнэ

БЕРЛИН, апрелиин 22. (ТАСС). Коммунистическэ парти ба Советскэ гүрэниие байгуулагша гениальна В. И. Ленинэй түрэһөөр 84 жэлэй ойе берлинскэ демократическа газетэнүүд тэмдэглэнэ.

В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулгада зорюулагдаһан статья соогоо хүн түрэлтэнэй үмэнэ тэрэнэй агууехэ габьяатай байһые «Нейес дейчланд» газетэ тэмдэглэнэ. Һаруул һайхан ерээдүйдэ ошохо замые дэлхэйн арадуудта В. И. Ленин заажа үгөө гэжэ газетэ бэшэнэ.

Тиранада В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай музей байгуулха тухай албанска ажалай партиин ЦК-гэй тогтоол

ТИРАНА, апрелиин 22. (ТАСС). Тиранада В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай музей нээхэ тухай албанска ажалай партиин Центральна Комитет тогтоол гаргаа гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ.

Музей хадаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин алдарта түүхэтэй, В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай ажабайдал болон ажал-ябуулганууудтай, ленинизмын мүнхэ һургаалтай Албаниин ажалшадые танилсуулха хэрэгтэ шухала арга болохо юм гэжэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Дэлхэйн залуушуулда хандаһан ВФДМ-эй уряа

БУДАПЕШТ, апрелиин 20. (ТАСС). Ажалшадай уласхоорондын һайндэр Майн Нэгэнтэй дашарамдуулан демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин секретариат дэлхэйн залуушуулые уряалан хандаһан байна.

—Бүхы ажалшадай батаар һаналаа нэгэдэлгын энэ заншалта үдэртэ, — гэжэ уряа соо хэлэгдэнэ — дэлхэйн бүмбэрсэгэй эдир залуу хүбүүд, басагад хадаа баясхалантай ба золтой жаргалтай ажабайдал туйлахые шууд сэхээр эрмэлзэжэ байһан тухайгаа өөһэдынгөө эхэ эсэгэнэртэй хамта, ахадүү болон эгэшэнэртээ хамта бүри эрид шангаар мэдүүлнэ. Залуу үетэн хадаа эрдэмдэ һурахые хүсэнэ. Бүхы оронуудай эдир хүбүүд, басагад баяртайгаар ба амгалан тайбанаар ажаһуухые хүсэнэ. Тэдэнэр зол жаргалые хүсэнэ.

Зол жаргалые хүсэн эрмэлзэхэ гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, эб найрамдалые хүсэхэ, эб найрамдалые аршалан хамгаалха, арадуудые шэнэ дайнай аюулда хүргэхэ гэһэн бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн эрид шууд ябуулганууудые хэхэ, зониие олоор хюдажа хүн түрэлтэниие, цивилизациие үгы хэхэ аюул тохёолдуулха буу зэбсэгые хорихо тухай шууд шанга эрилтэ хэхэ ябадал болоно.

Германска милитаризмые хэн һэргээнэб, бүхы дэлхэй дээрэ дайн сэрэгэй болохо аюул тохёолдуулжа болохо Индо-Хитадтахи дайе хэн һүжэргөөнэб, тэдэндэ өөһэдынгөө эрид буруушаалгые залуушуул мэдүүлнэ. Юуб гэхэдэ, эдэ дайнда хамагай түрүүн залуушуул хохидохо байна.

Уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор дары шиидхэхын түлөө, уласхоорондын тугшүүрилые һуларуулхын түлөө эрид ябуулганууудые хэхыень дэлхэйн залуушуулые ВФДМ уряална.

Нэгэдэлээ бэхижүүлхыень хани ёһоной холбоо барисаа хүгжөөхыень оронуудай хоорондо культурна ба спортивна харилсаа үргэдхэхыень дэлхэйн залуушуулые ВФДМ уряална.

Майн Нэгэнэй үдэр хадаа бүхы оронуудай залуушуулай бата нэгэдэлэй, хани барисаанай ба һаналаа мэдэлсэлгын үдэр болог лэ гэжэ уряагай түгэсхэл дээрэ хэлэгдэнэ.

Аргентинын ба Венгерскэ Арадай Республикын хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаба

БУЭНОС-АЙРЕС, апрелиин 21. (ТАСС). Аргентинын ба Венгерскэ Арадай Республикын хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаа гэжэ Аргентинын гадаадын худалдаа наймаанай министерство соносхобо. Энэ хэлсээн хадаа хамта дээрээ 8.250 мянган долларой товарнуудые хоёр ороной хоорондо андалдан абалсаха ябадалые хараалһан байна. Аргентина хадаа шэниисэ, кукуруза, лёной тоо̂но ба арһа худалдаад, тэдэнэйнгээ орондо Венгерскэ Арадай Республикаһаа машинануудые, промышленна түхеэрэлгэнүүдые, алюмини, булад соргонуудые болон электротүхеэрэлгэнүүдые абаха байна.

Хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэг хорихые Италиин олониитэ эриие

РИМ, апрелиин 21. (ТАСС). Хүн зониие олоор хюдаха буу зэбсэг хорихын түлөө элдэб олониитын организацинууд ба ажал-ябуулагшад тэмсэл хэнэ гэһэн мэдээсэлнүүд Италиин бүхы заха булангуудһаа ороно.

«Атомна буу зэбсэг хорихо, хүйтэн дай болюулха, дотоодын ба уласхоорондын байдалай түгшүүрилые һуларуулха хэлсээнүүдые хэхэ, эб найрамдалые хангаха, хүнүүдэй ба нацануудай бэе бээ хүндэлэлсэхэ ябадал» туйлахын тулада нэгэдэмэл ябуулга хэхыень Италиин бүхы эхэнэрнүүдые итальянска эхэнэрнүүдэй союзай секретариат уряалһан байна.

«Унита» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор атомна бомбо хорихын түлөө Мантуй городой профсоюзуудай генеральна совет, Кремоно провинциин провинциональна советдэй түрүүлэгшэ христианска демократ Гизальберти, Равенна провинциин провинциональна советдэй түрүүлэгшэ Джакомо Бинда-Галлетти, христианска демократууд — городуудай мэрнүүд Виченца ба Модильяна (Форли провинци) болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

Гүрэнэй албахаагшадай римскэ федераци Флоренци городой мэр Ла Пира гэгшэдэ телеграмма эльгээгээ.

Барууневрогейскэ оронуудай эзэд баяшуул Советскэ Союзтай ба арадай демократиин оронуудтай худалдаа наймаанай холбоо бархсаа хүгжөөхые хүсэнэ

ПАРИЖ, апрелиин 21. (ТАСС). Советскэ Союзай ба арадай демократиин оронуудтай худалдаа наймаанай холбоо барисаа хүгжөөхэ хэрэгые барууневропейскэ оронуудай эзэд баяшуул ехээр һонирхоно.

Барууневропейскэ оронуудай худалдаа наймаанай экспертнүүдэй Женевэдэхи зүблөөе тайлбарилха зуураа, «зохихогүй ушарые», тайлбарилан хэлэбэл, Бэттлын американска хуулиин ёһоор тогтоогдоо̂он хизаарлалтануудые болюулхые барууневропейскэ оронууд Холбоото Штадуудһаа туйлахые бүри ехээр оролдоно гэжэ «Монд» газетэ бэшэнэ.

Баруунай оронуудай Советскэ Союзтай худалдаа эрхилхэ ябадалай таатай һайн байһые «Монд» газетэ онсо тэмдэглэнэ, юуб гэхэдэ «экономикоёо түсэбэй ёһоор хүгжөөдэг дээрэһээ СССР хадаа удаан болзорой хэлсээнүүдые баталхые хүсэнэ».

Женевскэ зүблөөндэ ошоо̂ноо̂н Хитадай Арадай Республикын делегаци Москва ерээ

Женевскэ зүблөөндэ ошоо̂ноо̂н Хитадай Арадай Республикын делегаци Гүрэнэй Администрацин Советдэй премьер ба КНР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Чжоу Энь-лайе ба тэрээнтэй хамта ирэһэн хүнүүдые СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшэ Георгий Маленковтэй дэхи Орлогшо ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотовтой, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо В. В. Кузнецовтой, Моссоведэй Түрүүлэгшэ М. Д. Ивановтой, СССР-эй МИД-эй Дальневосточно таһагые Даагша Н. Т. Федоренко, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагша Д. А. Жуковтой, Моссоведэй Орлогшо Н. И. Бобровтой болон Москва городой Комендантэй генерал-майор И. С. Колесниковтой легациие үдэшөө.

КНДР-һээ Москвада байгаа сольствын дипломатическэ представительствоо КНДР-һээ СССР-тэ һуудаг Онсо бүрин эрхэтэ Посол Чжан Вэн-тянь түрүүтэйгээр делегациие мүнөө шэлсөө.

Корейскэ Арадай-Демократическэ Республикын делегаци хабаадахаяа Женева орожо

Корейскэ Арадай-Демократическэ Республикын делегаци Ким Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Ир түрүүтэйгээр апрелиин 21-дэ Москва хүрөөд, зүблөөндэ хабаадахаяа Женева оробо.

Аэродром дээрэһээ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй МИД-эй Дальневосточно таһагые Даагша Н. Т. Федоренко, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагша Д. А. Жуков, Моссоведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Бобров болон Москва городой Комендантэй генерал-майор И. С. Колесников ирэлгэ легациие үдэшөө.

КНДР-һээ Москвада байгаа сольствын дипломатическэ представительствоо КНДР-һээ СССР-тэ һуудаг Онсо бүрин эрхэтэ Посол Ким Ир түрүүтэйгээр делегациие мүнөө шэлсөө.

„Березка“ гэжэ ансамбль Голландида наада

ГААГА, апрелиин 21. «Березка» гэжэ советскэ танцуулдаг фическа ансамбль Голландиин городуудта ехэ амжалтатайгаар дануудые харуулна. Хамта 14 концерт харуулаа. Ансамбль ба Гаагаһаа гадна, ансамбль Утрехтдэ, Хаарлемдэ, Бюссумдэ, Арнемдэ наада байна. Ансамбль хадаа оронто талын хубида гаража, Гаагаа ба Винсхотен городуудта табиха юм. Ансамблинь нанаа билгые хаа хаанагүй хүн эхэлуунаар угтаһан байна.

Советскэ ба болгарска волейболистнуудай мүрысө

СОФИ, апрелиин 21. (Болгариин шахтернуудай Димитрово городто советскэ луулагдамал волейбольно нууд (эрэшүүлэй ба эхэнэрэй болгарска волейболистнуудай дохёо нүхэрэй ёһоной мүрысө гэргэбэ.

СССР-эй эхэнэрнүүдэй городой эхэнэрнүүдэй сугалмал командатай уулзалганууд 15:10, 15:9, 15:4 гэһэн тоотойгоор мүн СССР-эй эрэшүүлэй Болгариин бэрхэ командануудтай гэн—Димитрово городой сугалмал командые 15:10, 15:10 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

САГАЙ УЛАРИЛ

Апрелиин 24—27-ной үдэ бүрхэг, сэлмэг боложо, бүрим үедэнь саһан орлуулуун зүгһөө шанга һалхин зарим үедөө нэгэ секундэ 21 метр хүсэтэй хара һалхихилха. Һүниндөө хойто ба 7—12 градус, бусад ба 0—5 градус хүйтэн болоно. Өдөр түрүүшээр 7—12 градус, үдэрнүүдтэнь центральна аймагуудта 13—18 градус байха.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИП

Өдөр бүрэн КИНО ТЕАТРНУУД

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Военная находка» (10, 12, 14 ба 16 часта), «Дорога надежды» (18 ба 20 ба 22 часуудта).

«ХРОНИКА» кинотеатрта — «Курган» (11, 14, 16 ба 20 часуудта). «Господин Такси» (19 ба 10 минутата), спортивна шанга кинолента (13 ба 18 часуудта).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря — 3-23, партийной жизни, сельского хозяйства — 10-17, пропаганды и переводов — 6-84, культуры и быта, промышленности — 4-52, мест. информации и писем — 11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00781. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. №